

༄། རུས་རབས་བརྒྱད་པའི་རུས་ཀྱི་《དབའ་བཞེད་》བྱང་ འཕེལ་གྱི་སྐོར་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་བྱས་པའི་དཔྱད་པ།

བན་བྱལ་དབའ་མཁར་རྒྱལ།

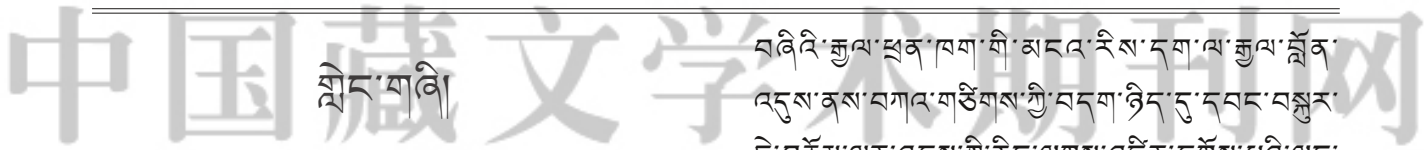
[ནང་དོན་གནད་བརྒྱུས།] དཔྱད་ཚོམ་འདིར་རུས་རབས་བརྒྱད་པའི་རུས་ཀྱི་དབའ་བཞེད་བྱ་བའི་ཡིག་རྒྱུ་གི་ཕྱི་མོ་གང་ཡིན་ལ་དཔྱད་ཞིབ་ནན་ཏན་བྱས་པ་བརྒྱད་ཡིག་རྒྱུ་དེ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱང་དང་དབའ་ཡི་རུས་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་བ་གཉིས་ཀྱི་འགལ་འདྲ་དང་། དེ་ནམས་ཀྱི་ལྷ་བྱུབ་མི་མཐུན་པའི་གྲུ་པ་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་དབའ་བཞེད་བྱ་བའི་ཡིག་རྒྱུ་ལ་ཞབས་བཏགས་སྣ་ཚོགས་འི་ལྷར་བྱང་བའི་སྐོར་དང་། དེ་འབྲེལ་གྱི་མཁར་པ་ཕྱི་མ་ནམས་ཀྱིས་དབའ་བཞེད་བྱ་བའི་ཡིག་རྒྱུ་ལ་དོས་འཛིན་དང་དེའི་སྐོར་ལ་མཐུན་མི་མཐུན་གྱི་བཞེད་ཚུལ་འི་ལྷར་བྱང་ཚུལ་ལོགས་ཚུང་ཟད་ཞིབ་པར་བརྗོད་ཡོད།

[བཞུགས་གཏུགས།] དབའ་བཞེད། ཕྱང་། དབའ། ཞབས་བཏགས་མ།

[བྱང་གོའི་དཔེ་དེབ་དབྱེ་ཉམས།] K281

[ཡིག་ཚང་མཚན་བྱང་།] A

[རྩིས་ཀྱི་མུ་ཤིང་ཡང་རྒྱུ།] 1002-9060-2015-02-0000-23

བྱང་གཞི།

སྐྱུ་རྒྱལ་བཅན་པོའི་རུས་སྐྱུ་བྱང་བའི་དབའ་བཞེད་བྱ་བ་འདི་ནི། མོག་མར་རིན་ཐང་ཆེ་བའི་མཐིང་ཤོག་གསེར་གྲིས་ཀྱི་དོས་སྐྱུ་གྲིས་ཤིང་། སྐྱུས་སྐྱུ་བཅོས་སྤང་གྱི་སྐྱོན་མི་འབྱུང་བའི་ཉམས་བཏགས་བཏགས་བཏེ་སྐྱོམ་དཔུལ་སྐྱོས་མའི་ནང་དུ་བཞུགས་སྐྱུ་གསོལ་ཅིང་། དེ་ལ་དཔུལ་གྱི་སྐོ་ལྷགས་བཅུག་ནས་དགོར་མཛོད་དུ་ཉར་བའི་ཚ་འཛིན་གྱི་ཡིག་ཆ་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། འདི་ཉིད་མ་དཔེར་བརྒྱུད་ནས་ཞབས་བཏགས་གངས་མང་གནང་སྟེ། མཐའ་

བཞིའི་རྒྱལ་ཕྱན་ཁག་གི་མངའ་རིས་དག་ལ་རྒྱལ་སྐོན་འདུས་ནས་བཀའ་གཅིགས་ཀྱི་བདག་ཉིད་དུ་དབང་བསྐྱར་ཏེ་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་རིང་ལུགས་འཛིན་དགོས་པའི་ལུང་གི་ཡིག་ཆར་གནང་ཡོད་ནའང་། སྐྱུས་སྐྱུ་རུས་ཀྱི་ཆལ་འཇིག་བརྗོད་པ་མེད་པའི་ཚོས་ཉིད་ལྷར་དེ་ཉིད་གཅེས་ཉར་གནང་ལུལ་གྱི་བསམ་ཡས་དགོན་པའི་དགོར་མཛོད་ལ་མེ་སྐྱོན་ལན་གྲངས་བྱང་བའི་རུས་སྐྱུ་བས་ཁག་ལ། དམ་པའི་ལྷ་ཚོས་དང་འཇིག་ཉེན་མི་ཚོས་ཀྱི་ཚ་འཛིན་དུ་བཀའ་བཞག་དམ་བཞག་བརྒྱད་ནས། བཏེ་སྐྱོམ་ལ་ཉར་བའི་བཅོན་པོའི་རུས་ཀྱི་ཡིག་ཆར་རིན་ཐང་བུལ་བ་སྐོར་ཞིག་འབྱུང་གཞིའི་དབྱིངས་སྐྱུ་སྐུ་པའི་སྐྱུ་བས་སྐྱུ་དབའ་བཞེད་

www.chinacollections.com.cn

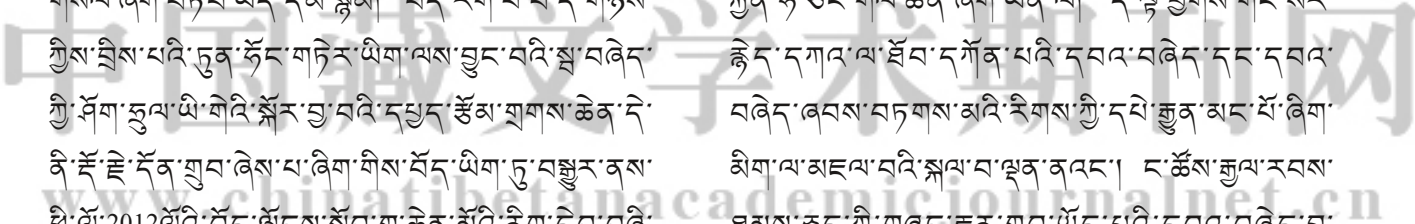
ཀྱི་སྤྱི་ཚོལ་དངོས་ཀྱི་ཚ་བརྒྱུ་ཏུ་སྤྱི་ཚོལ་ཡོད་པ་དང་། ཏུས་
 རིམ་སྤྱི་མ་ཚུལ་སྤྱི་མཐའ་བཞིའི་མངའ་རིས་ཁག་ཏུ་འབྱུང་
 བའི་དབང་བཞེད་ཀྱི་ཞལ་བཟུང་ཁག་ལའང་ཚོས་སྤྱི་
 འགལ་འདུ་དང་ལྷ་གྲུབ་མི་འདྲ་བའི་འགལ་རྒྱུ་སྤྱི་
 དབང་གིས། གང་ཟག་སྐྱེར་བ་རྣམས་ཀྱིས་རང་ལྷན་སྤྱི་
 དབང་བཅུན་པར་བྱས་ནས་བཅོས་བསྐྱེད་དང་སློབ་སྦྱོར་མང་
 བོ་གནང་སྟེ་ཅན་དན་སོལ་བར་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་ལྷན་
 པའི་ཁར། དེ་དག་གི་རྗེས་འབྲུག་ཁག་གིས་ཀྱང་རང་རང་སོ་
 སོའི་ལྷན་སྤྱི་ཚོལ་ཡོད་པའི་དབང་བཞེད་ཀྱི་སྤྱི་གས་ལྷན་འཛུགས་
 འབྱུང་དེའི་འཕྲོ་བསྐྱེད་སྤྱི་གས་ལྷན་འཛུགས་ཀྱི་
 ཡིག་ཚང་ལ་བསྐྱེད་ཅན་ཡིན་མིན་གྱི་དོགས་གཞི་སྤྱི་ཚོལ་
 དང་ཡིད་ཚིག་རྒྱུ་མིན་གྱི་ལྷན་སྤྱི་ཚོལ་བའི་གཞི་རྒྱ་དངོས་
 ཀྱང་སྤྱི་ཚོལ་འདི་ཉིད་ཡིན་ལྷན་སྤྱི་གས། ར་ཚོས་ཆེད་དུ་དབང་
 བཞེད་བྱ་བའི་ཡིག་ཚང་འདི་ཐོག་མར་རི་ལྷན་བྱུང་བ་དང་
 བར་དུ་རི་ལྷན་འབྱུང་བའམ་མཐའ་མར་ཅི་ཞིག་གི་དོ་བོར་
 འཕོ་འབྱུང་བྱུང་བའི་རིམ་པ་དེ་ལ་ཉམས་ཞིབ་སྤྱི་ཚོལ་བྱེད་
 ཏུས་ན་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་རིག་གཞུང་གི་སྤྱི་ཚོལ་པའི་གནད་
 དོན་སྐོར་ཞིག་གསལ་བོར་ཚོགས་པའི་ཡན་ལག་ལ་མན་
 ཐོགས་ཤེས་ཅན་ཡོད་དམ་སྟེ།

དེ་ལ་བོད་སྤྱི་རབས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དབང་བཞེད་ལ་
 ཞབས་བཏགས་བྱས་ཚུལ་དང་དགག་བཞུག་འདྲ་མིན་བྱས་
 ཚུལ་སྤྱི་གས་དབྱེད་ཚོལ་འདི་ཉིད་ཀྱི་བརྗོད་བྱའི་དངོས་
 གཞིར་གསལ་ཞིང་། ཉེ་བའི་ཆར་འཇམ་སྤྱི་གས་ཤིང་ཤར་ཏུ་བྱེད་
 བོད་རིག་པའི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་མཛད་རིམ་འོད་དུ། དབང་
 བཞེད་བྱ་བའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དོན་ལ་ཐུགས་ཚིགས་མཛད་
 པའི་སྐོར་གིན་ཏུ་མདོར་བསྐྱེད་གིག་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་
 སྤྱི་གས་བོད་ཀྱི་ལྷན་སྤྱི་གས་ན་དབང་བཞེད་ཞབས་བཏགས་
 མའི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་སྤྱི་གས་བརྒྱུད་ནས་དམོག་སྟེ་ཁག་
 བ་ཉར་ཚོགས་གནང་ཡོད་མོད། ཏུས་འབྱུང་རབ་དང་རིམ་
 པ་བརྒྱུད་པའི་གོ་རིམ་འོད་ནས་བོར་བརྒྱུ་སོང་ཡོད་པ་
 དང་། དེའི་སྤྱི་གས་ཀྱི་གཞུག་ལག་གསུང་རབ་རྣམས་ལ་སློབ་

སྤྱི་གོ་སྤྱི་གས་སོགས་ཉམས་བའི་ཏུས་སྤྱི་གས་དེ་དག་སྤྱི་
 ཀྱི་འོད་ནས་ལྷན་རིང་བོར་རིན་མེད་དུ་འབྱུང་ཉེ་ལུས་ཡོད།
 དེ་ལྷན་འདྲ་སྤྱི་གས་ཀྱི་ལྷན་སྤྱི་གས་ཀྱི་ལྷན་སྤྱི་གས་ཀྱི་
 ཀྱིས་གིན་ཏུ་སྤྱི་གས་ཀྱི་ལྷན་སྤྱི་གས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ལ་ཆེ་
 མཛོད་སྤྱི་གས་དེ། བོད་ཀྱི་དཔེ་རྒྱུ་དང་གསུང་རབ་ཀྱི་ཡིག་
 ཆ་འབོར་ཆེན་ཁག་ཞལ་བཟུང་དང་དབོར་འདྲེན་བྱས་ཡོད་
 ལ། དེ་ལྷན་སྤྱི་གས་ཀྱི་ལོ་1961ལོར་སྤྱི་གས་རྒྱ་རན་སིའི་
 ཤར་སྤྱི་གས་རྒྱལ་རབས་མཁས་ཅན་མི་ཉན་ལགས་ཀྱིས་
 དབང་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མའི་ཡིག་རྒྱུ་དེ་གི་རྒྱུ་སོན་
 བྱུང་ནས། རྒྱུ་གསེར་བོར་བྱས་པའི་དེབ་གསུགས་གིག་
 པར་དུ་འབོད་སྤྱི་གས་བ་དེ་གི་དབང་བཞེད་དངོས་སྤྱི་
 བརྒྱུན་གནང་བའི་ཐོག་མ་ཡིན་པར་སྤྱི་གས་བ་དང་། དེའི་སྤྱི་
 ཀྱི་སྤྱི་གས་1978ལོར་རྒྱ་གར་སྤྱི་གས་མི་ཉན་ཀྱིས་དཔར་
 བརྒྱུན་གནང་བའི་དབང་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ་དེར་མ་
 རྒྱུ་བཅོལ་བ་དང་། འབྲས་སྤྱི་གས་ནང་སྤྱི་གས་ལུ་ལ་
 ཐང་གིས་གཅེས་ཉར་གནང་བའི་དབང་བཞེད་ཞབས་
 བཏགས་མའི་དཔེ་རྒྱུ་གཉིས་ཞིབ་བསྐྱེད་ལུ་གསུགས་སྤྱི་
 དབང་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ་ཞིག་པར་བརྒྱུན་གནང་ཡོད་
 པ་དེ་གི་དབང་བཞེད་དཔར་བརྒྱུན་ཀྱི་རིམ་པ་གཉིས་པ་
 ཅམ་དུ་གཏོགས་སམ་སྟེ། དེའི་སྤྱི་གས་སྤྱི་གས་1980ལོར་
 བོད་སྤྱི་གས་མི་རིགས་སྤྱི་གས་སྤྱི་གས་ཀྱི་ལུ་གསུགས་
 རྒྱ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ་ཞིག་སྤྱི་གས་དཔར་དུ་བཏགས་སྤྱི་
 བ་དང་། ལོ་དང་མཐུན་པར་སྤྱི་གས་1980ལོར་ལུ་ཅིན་མི་
 རིགས་དཔེ་རྒྱུ་ཁང་གིས་ལུ་ཅིན་མི་རིགས་རིག་གནས་མོ་
 བར་དང་བོད་སྤྱི་གས་ཡིག་ཚོགས་ལས་འབྲུགས། བོད་རིག་པ་
 བ་སྤྱི་གས་ཆེ་རིང་མི་སྤྱི་གས་ལོད་པའི་དབང་བཞེད་ཀྱི་
 རྒྱལ་དཔེ་གསུམ་གོ་བསྐྱེད་ཀྱིས་སྤྱི་གས་བཞེད་བྱ་བ་ཞིག་དཔར་
 བརྒྱུན་གནང་ཡོད་པ་དེ་གཉིས་ཀི་དབང་བཞེད་དཔར་
 བརྒྱུན་ཀྱི་རིམ་པ་གསུམ་པ་ཅམ་ལ་གཏོགས་གིང་། དེའི་
 འཕྲོ་བསྐྱེད་སྤྱི་གས་1990ལོར་ཀྱང་མིན་ཏུ་དང་ཏུ་སྤྱི་གས་
 བ་གཉིས་ཀྱིས་དབང་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ་ཞིག་སྤྱི་གས་

ཡོད་པ་དེ་ནི་དབང་བཞེད་པར་བསྐྱེད་གྱི་རིམ་པ་བཞི་བར་གཏོགས་ཤིང་། དབང་བཞེད་པར་བསྐྱེད་གྱི་གོ་རིམ་དེའི་ཁྲོད་ཏུ་དབང་བཞེད་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་དབྱེད་ཚོམ་སྐོར་རེ་ཡོང་དེ་ཙམ་མང་ཏུ་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་པ་ཁག་ལས་ཤུགས་རྒྱུ་ཅུང་ཆེ་བ་ནི། བདག་གི་སློབ་པ་ཞབས་ཤར་རྒྱ་བཅོལ་རིང་གིས་སྤྱི་ལོ་2001ལོར་གྲིས་པའི་སྤྱི་བཞེད་ཀྱི་ཚོམ་པ་པོ་སྤྱི་གསལ་སྤྱང་དང་དེབ་ཐེར་འདི་ཉིད་བཅོལ་པོའི་རྒྱལ་གྱི་ཡི་གེ་ཡིན་མིན་སློབ་གྲྭ་དོན་ལུ་འདྲི་དེ་རེད། དབྱེད་ཚོམ་དེ་ནི་སྤྱི་ལོ་2001ལོའི་བོད་རྒྱུང་མ་ཞིབ་འཇུག་དེབ་གསུམ་པར་བཏོན་པ་ནས་བཟུང་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་ཁྲོད་ཏུ་དབང་བཞེད་ལ་དོ་སྣང་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པར་སློབ་པ་ཡོད་མཁན་རྗེ་མང་ཏུ་སྤྱུང་ཡོད་ལ། ཁོང་གི་དོན་ལུ་འདྲི་དེ་ལ་ད་ལྟའི་བར་ཏུ་ལན་འོས་འཚོམ་རྒྱག་མཁན་གང་ཡང་བྱུང་མེད་མོད། དེའི་སྤྱི་གྱི་སྤྱི་ལོ་2008ལོའི་ཟླ་4པའི་ཚེས་1ཉིན་དབྱིན་ཇུའི་ལྷང་གི་སློབ་ཆེན་ནས་དབང་བཞེད་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་ཞིག་བསྐྱེད་ཤིང་། ཚོགས་ཐོག་ཏུ་སྤྱི་རྒྱལ་གྱི་བོད་རིག་པ་བ་སམ་བུན་མེ་ཆ་ཀ་དང་ཀ་གཟུ་ཤི་ཨེ་པོ་གཉིས་ཀྱིས། ཏུན་ཉོང་ཡིག་ཆའི་ཁྲོད་ནས་དབང་བཞེད་ཀྱི་ཤོག་དྲིལ་ཞིག་རྙིང་ནས་ཁྲུབ་བསྐྱེད་བྱས་པ་དེས་དབང་བཞེད་བྱ་བའི་རྒྱལ་རབས་དེ་ཉིད་བཅོལ་པོའི་རྒྱལ་གྱི་ཡིན་མིན་དེ་ལ་ལན་ཁ་གསལ་ཞིག་བཏབ་ཡོད་དམ་སྟེ། བོད་རིག་པ་བ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་གྲིས་པའི་ཏུན་ཉོང་གཏེར་ཡིག་ལས་བྱུང་བའི་སྤྱི་བཞེད་ཀྱི་ཤོག་རྒྱལ་ཡི་གའི་སློབ་བྱ་བའི་དབྱེད་ཚོམ་གསལ་ཆེན་དེ་ནི་དོ་རྗེ་དོན་གྲུབ་ཞེས་པ་ཞིག་གིས་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྐྱར་ནས་སྤྱི་ལོ་2012ལོའི་བོད་རྒྱུང་མ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་རིག་དེབ་བཞི་བའི་སྤྱིང་བཀོད་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནི་དབང་བཞེད་ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་འབྲས་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ལ་བརྩི་ཚོག་པར་འདོད་ལ། འབྲས་སྤངས་གནས་བཅུ་ལྷ་ཁང་གི་སྤྱི་ར་ཅན་གྱི་ཨང་རྟགས་བརྒྱ་དང་དོན་ལྡན་ཅན་གྱི་ནང་ཏུ་ཡོད་པའི་དབང་བཞེད་བཞུགས་སོ་བའི་དབྱེད་ཚོམ་སྤྱི་གྲིས་མ་དེ་ཉིད། དབྱེད་གཅོང་གི་མི་སྡེར་བའི་ལག་ཏུ་འབྱུང་ནས་ཉ་ལམ་ལོ་དོ་བཅུ་

ཤུག་གཉིས་ཙམ་འཁོར་བའི་གོ་རིམ་ཁྲོད་ཏུ། བོད་རིག་པ་བ་ཚབ་པ་སངས་དབང་འདུས་ལ་སློབ་ནས་སྤྱི་ལོ་2000ལོར་འབྲས་རམས་པ་ཉེ་མོ་པོ་གི་ཞི་ལེ་གི་ཉ་དང་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་མཆན་བཏབ་སྟེ་དབྱིན་ཡིག་གི་ལམ་ནས་ཨི་ཏི་ལི་ཏུ་པར་བསྐྱེད་བྱས་ཡོད་པ་དང་། སྤྱི་སྤྱི་ལོ་ཚོ་བའི་རང་གིས་རྒྱ་འབྲུར་ཡང་བྱས་ནས་སྤྱི་ལོ་2012ལོར་བོད་རྒྱུང་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱེད་ཁང་ནས་དངོས་སུ་པར་བཏབ་ཡོད་པ་དེའང་དབང་བཞེད་ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་འབྲས་ཆེད་ཏུ་བྱུང་བ་ཞིག་ལ་བརྩི་བར་རིགས་སོ།། དེ་ནས་སྤྱི་ལོ་2009ལོར་བདེ་སྤྱིང་ལགས་ཀྱིས་དབང་བཞེད་ཀྱི་དཔེ་རྙིང་པར་གཞི་མི་འདྲ་བ་ཁག་བཞི་སྟེ་གསལ་གཅིག་ཏུ་བཏུས་ནས་ཐ་བཞེད་སྟེ་གསལ་བསྐྱེད་ཞེས་པའི་དཔེ་ཆ་ཞིག་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱེད་ཁང་ནས་པར་བསྐྱེད་གནང་བ་དེས་དབང་བཞེད་ཞིབ་འཇུག་ལ་མཐུན་ཞུན་ཉ་ཅང་མི་དམངས་པ་ཞིག་གནང་ཡོད་པ་དང་། དེའི་སྤྱི་སྤྱི་ལོ་དབྱེད་ཚོམ་སྤྱི་གསལ་གྱི་ཡིན་པར་གསལ་བའི་ཐ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ་སོགས་དབང་བཞེད་ཀྱི་དཔེ་རྙིང་ཁག་བཞི་སྟེ་གསལ་གཅིག་ཏུ་བཏུས་ནས། མཚན་བྱང་ལ་དབང་བཞེད་བཞུགས་སོ་ཞེས་སུ་བཏགས་ཉེ་སྤྱི་ལོ་2012ལོར་བོད་རྒྱུང་མ་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྱེད་ཁང་ནས་དཔར་ཏུ་བཏབ་ཡོད་པ་དེ་ཡང་དབང་བཞེད་ཞིབ་འཇུག་གི་མཐུན་ཞུན་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ལ། ད་ལྟ་སྟེ་གསལ་གང་སར་རྙིང་དཀའ་ལ་སློབ་དཀོན་པའི་དབང་བཞེད་དང་དབང་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མའི་རིགས་ཀྱི་དཔེ་རྙིང་མང་པོ་ཞིག་མིག་ལ་མཇུག་བའི་སྐལ་བ་ལྡན་ནང་། ད་ཚོས་རྒྱལ་རབས་ཐོན་པའི་ཉེ་སྤྱི་གཞུང་རྟེན་གྲུབ་ཡོད་པའི་དབང་བཞེད་བྱ་བའི་དཔེ་རྙིང་གི་རིགས་རྣམས་ལ་ཚན་རིག་དང་མཐུན་པའི་སློབ་ཞིབ་དབྱེད་བྱེད་མ་ལུས་ན། དབང་བཞེད་ཀྱི་དཔེ་དཀོན་རྣམས་སྟེ་གསལ་གཅིག་ཏུ་བཏུས་ནས་དཔེ་རྙིང་བསྐྱེད་པ་དང་དཀའ་ལས་མང་པོ་བསྐྱེད་ནས་རྒྱ་འབྲུར་དབྱིན་འབྲུར་ཏུ་བྱས་པ་རྣམས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡང་ཆུད་ཟ་བར་འབྲུར་བས། དེ་ལ་ནན་ཉན་གྱིས་སློབ་སྤྱིང་བྱས་ནས་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་

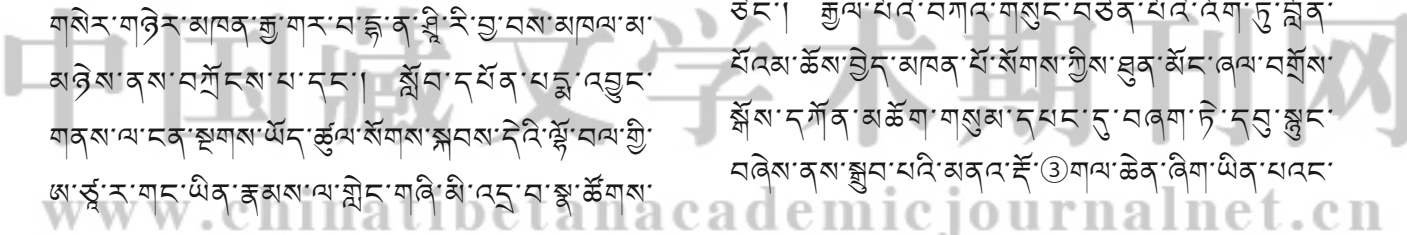
ཀྲུང་འབྲས་ལ་སྤྱི་སྡེ་བྱེད་སྲུབ་པ་ཞིག་ཅིས་ཀྲུང་དགོས་སམ་
 ལྷན། དེ་ལྟ་བུའི་ཀྲུན་སྒོར་གིས་ཡང་ཡང་རར་བསྐྱབས་ཀྲུང་
 རྒན་གྲས་པར་སྐང་ཁལ་བྱུང་ཏུ་ལེན་པའི་སྒོ་བས་པ་གཞར་
 ཡང་མེད་མོད། ལོ་མང་པོར་དེའི་སྒོར་གྱི་དབྱེད་ཡིག་བརྟུ་
 ཏུབ་བྱས་པའི་ཉེར་ལེན་ལ་བརྟེན་ནས་ད་ཆ་རྒྱུ་རབས་
 བརྒྱད་པའི་རྒྱུ་གྱི་དབའ་བཞེད་གྱི་བྱུང་འབེལ་སྒོར་ལ་
 བརྒྱར་ཞིབ་ཅུང་ཟད་བྱས་པའི་དབྱེད་འབྲས་ནི་གཤམ་གསལ་
 ལྟར་ཏུ།

གཅིག 《དབའ་བཞེད》གྱི་སྤྱི་ཚོའི་བྱུང་ འབྲས་ལ་བརྟེན་པ།

རྒྱུ་རབས་བརྒྱད་པའི་རྒྱུ་གྱི་སྤྱི་ཚོའི་བྱུང་
 དབའ་དང་མོ་བྱང་གི་ནང་ཁལ་ཏུ་འགལ་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་
 ལྷག་ཚུང་སྟེ། འགལ་བ་དེ་ནི་སྟོ་བལ་གྱི་ཨ་ལྷོ་རས་པོད་ཏུ་
 བར་ཚོས་སྡེལ་པའི་ཐབས་ལམ་དང་བོད་ཀྱི་ཞང་སྒོན་རྒྱུ་
 གྱིས་དེ་ལ་དགག་བྱ་བྱས་པའི་དོན་རྐྱེན་ཞིག་ཡིན། རིམ་
 བཞིན་འགལ་བ་དེ་ཉིད་ཆེ་ནས་ཆེ་ཏུ་སྤྱིན་ཏེ་མཐར་སྐབས་
 དེ་གར་གྲགས་ཆེ་བའི་སྒོ་བ་དཔོན་ཞི་བ་འཚོར་རྟེན་འབྲས་
 བརྒྱབ་ནས་བཀོད་ས་པ་དང་། གྲུ་མ་ལ་གི་ལ་གཡོག་པོ་
 གཤམ་གཉེར་མཁན་རྒྱ་གར་བ་རྟོ་ན་ལྟེ་རི་བྱ་བས་མཁལ་མ་
 མཉེས་ནས་བཀོད་ས་པ་དང་། སྒོ་བ་དཔོན་བརྒྱ་འབྱུང་
 གནས་ལ་དན་རྒྱགས་ཡོད་ཚུལ་སོགས་སྐབས་དེའི་སྟོ་བལ་གྱི་
 ཨ་ལྷོ་ར་གང་ཡིན་རྒྱུ་ལ་ཤིང་གཞི་མི་འདྲ་བ་སྤྱི་ཚོའི་

ཤིག་བཟོས་ཏེ་རྒྱལ་པོའི་མོ་བྱང་ནས་འབངས་པལ་བའི་བར་
 ཏུ་བྱུང་ཚུང་ཞིང་། བྱང་པར་ཏུ་ཞང་སྒོན་ཆེན་པོ་དག་གི་
 དགོངས་པར་སྟོ་བལ་གྱི་ཨ་ལྷོ་ར་རྒྱུ་གྱིས་ཚོས་ལོག་པ་
 དང་དན་རྒྱགས་སྤྲ་མེན་དག་སྤྱད་དེ་རྒྱལ་སྤྱི་དཔྱོད་པར་
 རོས་འཛོལ་བྱས་ཡོད་པ་དང་། མཐའ་བཞིའི་དགའི་ཚོལ་བ་
 ལྷ་ཚོགས་འགོག་པ་དམིགས་འབེན་ཏུ་བྱས་ནས། བོད་ཡུལ་
 བས་ལྷ་ཁང་མང་ཏུ་བཞེད་ས་པའི་ལས་དེ་ཉིད་རེ་ཞིག་
 མཚམས་འཛོག་བྱ་རྒྱུར་རེ་བ་ཞུས་ཏེ་ནང་ཚོས་དར་ཐིག་པ་
 རྒྱུ་སྤྱད་དང་དར་བར་འབྱུར་བ་དག་ལ་བཀག་འགོག་
 བན་མོ་བྱས་ཡོད། དེ་ལྟ་བུའི་སྤྱི་ནང་གི་འགལ་བྱེད་འདི་
 དག་སེལ་བའི་ཆེད་ཏུ་རྒྱལ་པོ་ཁྱི་སྒོར་ལྡེ་བཅའ་(755ནས་
 797)གྱིས་བཀའ་ཐབ་ནས་བསམ་ཡས་རྩོམ་རིང་①བཅུགས་པ་
 དང་དེ་ལས་བཅའ་པོའི་གཏུང་རབས་རེ་རེ་ཡིས་སངས་རྒྱས་
 ཚོས་ལུགས་མི་རྩུབ་པའི་སྤྱིར་ཏུ་དམ་བཅས་ནས་མཐའ་
 འདོར་དགོས་ཚུལ་བཀོད་ཡོད། བཀའ་གཅིགས་གྱི་ཡི་གེ་
 ཞིབ་མོ་ཞབས་ལ་བཏགས་པ་བྱ་བའི་དཔེ་རྙིང་ལས། རྩོམ་
 བརྒྱ་ཅན་ལ་བཀའ་གཅིགས་གྱི་ཡི་གེ་མདོར་བསྐྱས་བཀོད་པ་
 དང་སྤྱིང་ཏུ་སེང་གེ་བཞག་ནས་ཚོས་སྤྱིང་སེང་ཏུ་ལྷ་ལ་
 གཏད་②ཅེས་འཁོད་ཡོད་པར་དབྱེད་ན། སྐབས་དེ་རྒྱུ་སྤྱི་
 བསམ་ཡས་གྱི་རྩོམ་རིང་འདི་ནི་བཅའ་པོའི་རྒྱལ་རབས་གྱི་ཚོས་
 སྤྱིད་ལུགས་གཉིས་གྱི་བྱ་གཞག་ལ་འབྲེལ་བ་དམ་པོ་ཡོད་
 ཅིང་། རྒྱལ་པོའི་བཀའ་གསུང་བཅའ་པོའི་འོག་ཏུ་སྒོན་
 པོའམ་ཚོས་བྱེད་མཁན་པོ་སོགས་གྱིས་སྤྱོད་མོང་ཞལ་བཀོས་
 སྟོས་དཀོན་མཚོག་གསུམ་དབའ་ཏུ་བཞག་ཏེ་དབྱུ་སྤྱིང་
 བཞེས་ནས་རྒྱབ་པའི་མཐའ་རྩོམ་③གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པའང་

①《ཚོས་འབྱུང་མཁལ་པའི་དགའ་སྟོན》དཔའ་པོ་གཅུག་ལག་བྱེད་པ། 1986ལོར་བོད་ཚེངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱུར་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས376ན་བསམ་ཡས་རྩོམ་རིང་གི་འོ་
 བུས་དང་དེར་གཅིགས་གྱི་ཡི་གེ་ཞིབ་མོ་གཅིག་ནི་གཏུང་ན་མཚམས་སོ་ཞེས་གསལ།
 ②《བཀའ་གཅིགས་གྱི་ཡི་གེ་ཞིབ་མོ་ཞབས་ལ་བཏགས་པ་བཞུགས་སོ》ཞེས་པ་ནི་《དབའ་བཞེད་བཞུགས་སོ》ཞེས་པར་བསྐྱས་ཡོད། 2010ལོར་བོད་ཚེངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་
 དཔེ་སྐྱུར་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས201ན་གསལ།
 ③《རྒྱལ་པོ་ཁྱི་སྒོར་ལྡེ་བཅའ་པོའི་ཚུལ་མཐའ་བཞེད་བཞུགས་སོ》དབྱེད་ཚན་ལྷག་གིས་མ། ཤོག་ལྡེབ་13ན་དེ་ནས་ས་དེ་གར་རྩོམ་པོའི་བཅུགས་སྟེ། རྒྱ་དང་མོན་གྱི་སྒོན་འབངས་རྒྱུ་
 དང་རྒྱལ་བཅུན་འབངས་དང་བཅས་པ་རྒྱུ་སྤྱིད་ཆེན་པོའི་བཀའ་བསྐྱེད་པ། གྱི་རྒྱ་དང་མོན་གྱི་འབངས་རྒྱུ་སྤྱིད་ལ། རྒྱུ་སྤྱིད་འབྲུག་ཅི་བྱུང་ཡང་། རྩོམ་རིང་མཐའ་རྩོམ་
 དང་འགལ་ནས། སྤྱི་ཡང་མཐའ་པོར་མ་བྱེད་ཅིག་གལ་ཏེ་འདི་ལས་སྤྱིད་འགལ་ན། བརྒྱ་བདག་ལ་སྟོས་པ་ཡིན། ཞེས་དང་ཡང་། ཞེས་ཐམས་ཅད་གྱིས་རྩོམ་པོའི་ལ་ལག་པ་རེ་རེ་ག་
 བས་མཐའ་བྱས་པས་མང་དེ་ཉིད་མཐའ་མང་ཏུ་གྲགས་སོ། རྩོམ་པོའི་དབའ་མེད་ཏུ་མཐའ་བྱས་པས་མིང་ཡང་དབའ་མེད་ཏུ་གྲགས་སོ། ཞེས་པ་འབྱུང་བ་ལས་མཐའ་རྩོམ་པོའི་མཐའ་
 གཅིགས་གྱི་རྩོམ་སྟེ། རྒྱུ་རབས་བརྒྱད་པ་ཚམ་ནས་བརྒྱད་པོད་ཏུ་མཐའ་རྩོམ་པོའི་འབྱུགས་སྟེལ་དར་ཡོད་ཅིང་སྐབས་དེ་གར་གྲགས་ཆེ་བའི་མེས་དཔོན་རྒྱུ་གསུམ་གྱིས་མཚོན་པའི་རྒྱལ་
 སྤྱིད་དང་མཁན་པོ་སོགས་ནང་ཏུ་ཞུགས་དགོས་ཤིང་། བོད་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་སྤྱི་ཚོའི་འདི་རྩོམ་དང་། ལྷ་ཁང་དང་འབྲེལ་བའི་རྩོམ་པོའི་པལ་ཆེ་བ་ཞིག་མཐའ་རྩོམ་པོའི་པར་གསལ་
 བའང་འདིའི་སྟོན་ནས་གཏུ་ཏུ་ཞིབ་པར་ཞུ་ཅིས་ཡོད།

པའི་རྣམས་སྲུ་ནང་ཚོས་དར་ཅུབ་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མཚོན་པའི་
 དཔང་རྟགས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་བསྟན་ཡོད།
 དེའི་སྤྱི་མཐུན་སྲུ་མཁམ་དབང་དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་
 (1903ནས་1951)ཀྱིས་གྲུང་བསམ་ཡས་རྗེ་རིང་འདི་ཉིད་ཞལ་
 བཤུས་མཛད་ནས་དེ་ལ་མཚན་འགྲེལ་བཏབ་པའི་①གནས་
 ཚུལ་འཁོད་འདུག་ནའང་རྣམས་ཀྱི་འཕེལ་གྱི་དབང་གིས་
 མིག་གི་མཚོང་ཡུལ་ཏུ་འགྱུར་མ་ཐུབ་པ་དེ་ནི་ཉ་ཅང་བངས་
 སེམས་ཆེ་བ་ཞིག་རེད། བསམ་ཡས་མནའ་གཅིགས་ཀྱི་རྗེ་
 རིང་དེའི་རོས་སྲུ་ཚོའི་བསྟོན་བསྟོན་བཞུགས་ཡི་གེ་ཐིག་
 མེད་ཉེར་གཉིས་ཡོད་པ་ལས་མཐའ་མའི་ཐིག་མེད་གཉིས་ན་
 གཅིགས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཞིབ་མོ་གཅིག་ནི་གྲུང་ན་མཚིས་སོ་②ཞེས་
 འཁོད་ཡོད་ལ་ཚུལ་འདི་ལས་རྗེ་རིང་རོས་སྲུ་བཞུགས་པའི་
 བཞུགས་ཡི་གེ་འདི་ལས་རྒྱས་པ་ཞིག་ལུང་ཏུ་ཡོད་པ་
 གཏན་འཁེལ་ཐུབ་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་ན་དགེ་བཤེས་ལྡེ་ལྡེ་ཡིས་
 མཛད་པའི་རྒྱ་བོད་ཚོས་འབྲུང་རྒྱས་པ་ནང་། ལོ་རྒྱུས་བསྟན་
 པ་གཅེས་པར་བྱས་པ་ནི་གསེར་དབུལ་གྱིས་བྲིས་ནས་བཤེ་
 རྫོང་དབུལ་གྱིས་རྫོང་པའི་ནང་ཏུ་བཞུགས་པ་དང་དབུལ་གྱི་
 རྫོང་ལྷགས་བཅུག་ལྟེ་དཀར་ཆག་ཡི་གེར་བྱས་ནས་སྲུང་མ་
 གནོད་རླུན་དང་རྒྱལ་པོ་ལ་གཏད་པ་དང་ལོ་རྒྱུས་ཤིན་ཏུ་
 བསྟན་ནས་མི་འཆལ་བར་བྱ་བའི་ལྷིང་ཏུ་རྗེ་རིང་ལ་གཞོང་
 གིས་བྲིས་ནས་བཞག་ཅིང་དེ་ལ་དཀར་གཅིགས་ཀྱི་རྗེ་རིང་
 ཞེས་གྲུང་བྱ།③ཞེས་བསྟན་པ་དང་ཡང་དཔོན་གཅུག་
 ལག་མེད་བསམ་གྲུང་བཅོན་པོ་ཁྲི་སྟོང་ལྟེ་བཅོན་གྱི་སྐུ་རིང་ལ་

གྲུང་བའི་བཞུགས་ཡི་གེ་ཞིག་གཉིས་པོ་④ཆད་ལྷག་
 མེད་པར་རོ་བཤུས་གནང་ནས་འདིའི་སྟེང་པོ་མདོར་བསྟན་
 སྲུ་རྒྱལ་ཉི་བསམ་ཡས་རྗེ་རིང་གི་རོས་སྲུ་བཞུགས་ཚུལ་འཁོད་
 ཡོད་པ་ལྟར་བྱས་ན་གྲུང་ཏུ་མཚིས་པའི་ཡི་གེ་ཞིབ་མོ་ནི་
 བཞུགས་ཡི་གེ་འདི་གཉིས་ལ་རོས་འཛིན་དགོས་པ་ཉ་
 ཅང་གསལ་ཅིང་། རྫོན་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལྟར་བྱས་ན་
 བསམ་ཡས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཤིན་ཏུ་བསྟན་པ་ནི་བསམ་ཡས་རྗེ་
 རིང་རོས་སྲུ་བཞུགས་པའི་བཞུགས་ཡི་གེ་མདོར་
 བསྟན་པའི་བསམ་ཡས་ལོ་རྒྱུས་བསྟན་པ་ནི་ཁྲི་སྟོང་ལྟེ་
 བཅོན་གྱི་བཞུགས་ཡི་གེ་ཞིག་གཉིས་པོ་འདི་ལ་རོས་
 འཛིན་དགོས་པ་གསལ་བོར་ཤེས་ཐུབ་ལ། ལྷན་པར་ཏུ་
 བསམ་ཡས་ལོ་རྒྱུས་བསྟན་པའམ་ཁྲི་སྟོང་ལྟེ་བཅོན་གྱིས་རྗེ་
 རྫོན་མནའ་བསྟན་པའི་བཞུགས་ཡི་གེ་འདི་གཉིས་ཀྱི་
 མཚན་ལ་བསམ་ཡས་དཀར་ཆག་འབྲིང་བོར་འབོད་ཅིང་།
 ཁ་ཅིག་གིས་འདི་ཡང་དབང་གསལ་སྤང་གི་བཞེད་པར་རོས་
 བཟུང་ནས་རྫོན་གྱི་ཚེ་དབང་བཞེད་ཆེ་འབྲིང་ཞེས་པའི་རྣམ་
 གཞག་བྱེད་སྟངས་དེ་རྫོན་ནམ་སྟམ་ཡང་འདིའི་དབྱེད་པ་
 རྒྱས་པ་གྲུང་གི་ཚན་པར་ཡོད་ལ། བོད་གི་བརྗོད་བྱ་དེ་དང་
 འགྲོས་མཐུན་པར་སྟེ་སའི་གནའ་ལྷུག་གསལ་ཆེན་དང་
 དགོན་སྡེ་ཞེས་ཞེས་ལོ་རྒྱུས་⑤བྱ་བར་ཡང་ནན་ཏན་དམ་
 བཅའ་བའི་རྩ་ཚིག་ཡི་གེ་ཞིབ་མོ་ནི་ཡབ་ཁྲི་སྟོང་ལྟེ་བཅོན་གྱི་
 རིང་ལ་ནན་ཏན་དམ་བཅའ་བའི་རྩ་ཚིག་གི་ཡི་གེ་བྲིས་ཉི་
 བསམ་ཡས་མི་འགྱུར་ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པའི་གཅུག་ལག་ཁང་

①《མཁམ་དབང་དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་གྱིས་བསྟན་པ་དང་བསྟན་པ་དང་རོས་སྲུ་བཞུགས་ཡོད་མེད་ཡོངས་ཀྱི་ཐོ་ཡིག་རྒྱུར་བཞུགས་》ཞེས་པ་ནི་《མཁམ་དབང་དགེ་འདུན་ཚོས་
 འཕེལ་གྱི་གསུང་འདུལ་བཞུགས་སོ་》ཞེས་པའི་སྟེང་ཆར་བསྟན་ཡོད། 2010ལོར་སི་ཁྲོན་དཔེ་སྐྱུར་ཚོགས་པ་དང་སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུར་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས532ན་ལྷ་ས་དང་
 ཞེལ། བསམ་ཡས་མོགས་ཀྱི་རྗེ་རིང་རོ་བཤུས་ཉིད་ཀྱིས་མཚན་བཞུགས་མཛད་པ་བཅས་སོ་ཞེས་པའི་བོར་བསྟན་གྱི་པའི་གསུང་ཚོམ་དེའི་ཁ་བྱང་ལ་ཁུངས་བཅོལ་ཡོད།
 ②《ཚོས་འབྲུང་མཁམ་དབང་དགེ་འདུན་ཚོའི་དགེ་བཤེས་ལག་མེད་ལ། 1986ལོར་བོད་རྫོང་སི་དམངས་དཔེ་སྐྱུར་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས376ན་བསམ་ཡས་རྗེ་རིང་གི་རོ་
 བཤུས་དང་དེར་གཅིགས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཞིབ་མོ་གཅིག་ནི་གྲུང་ན་མཚིས་སོ་ཞེས་གསལ།
 ③《མཁམ་དབང་མཛད་པས་རྒྱ་བོད་ཚོས་འབྲུང་རྒྱས་པ》དགེ་བཤེས་ལྡེ་ལྡེ། 2010ལོར་བོད་རྫོང་སི་དམངས་དཔེ་སྐྱུར་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས337ན། ལོ་རྒྱུས་བསྟན་པ་
 གཅེས་པར་བྱས་པ་ནི། གསེར་དབུལ་གྱིས་བྲིས་ནས་བཤེ་རྫོང་དབུལ་གྱིས་རྫོང་པའི་ནང་ཏུ་བཞུགས། དབུལ་གྱི་རྫོང་ལྷགས་བཅུག་ལྟེ་དཀར་ཆག་ཡི་གེར་བྱས་སོ། སྲུང་མ་གནོད་རླུན་
 དང་རྒྱལ་པོ་ལ་གཏད་དོ། ལོ་རྒྱུས་ཤིན་ཏུ་བསྟན་ནས་མི་འཆལ་བར་བྱ་བའི་ལྷིང་། རྗེ་རིང་ལ་གཞོང་གིས་བྲིས་ནས་བཞག་གོ། དཀར་གཅིགས་ཀྱི་རྗེ་རིང་ཞེས་བྲུ་ཞེས་འབྲུང་བར་ཁུངས་
 བཅོལ་ཡོད།
 ④《དམ་པའི་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོས་བསྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་བྱུང་བ་གསལ་བར་བྱེད་པ་མཁམ་དབང་དགེ་འདུན་ཚོས་བྲུ་བ་བཞུགས་སོ་》དཔེ་སྐྱུར་ལག་མེད་ལ། དབུ་ཅན་སྟར་མ།
 ཤོག་ལྡེབ89ནས་111བར་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་སྟོང་ལྟེ་བཅོན་གྱི་རིང་ལ་དབུ་སྟེང་བཞེས་ནས་མནའ་བསྟན་པའི་བཞུགས་ཡི་གེ་གཉིས་ཀྱི་རོ་བཤུས་བཞུགས་ཡོད།
 ⑤《གྲུང་གོའི་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་གྲགས་ཅན་སྟོང་ལྷིང་ལྷ་ས》ལྷོ་འདི་ས་དུང་དཀར་སྟོང་འཕྲིན་ལས་མཚོག་དང་དབང་འདུས་མོགས་ཀྱིས་བསྐྲིགས། 2008ལོར་བོད་རྫོང་སི་
 མི་དམངས་དཔེ་སྐྱུར་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས་141ན་གསལ།

ཆེན་མོར་བཞག་པ་དེ་དང་ཟླ་བསྐལ་རྒྱ་བཞག་གོ་ཞེས་
 སའང་ཡིད་ཚེན་རྒྱུད་བའི་གཏམ་རྒྱུ་གོ་དགོས་སོ། ། ཡིན་
 བའང་བཀའ་གཅིགས་འདི་གཉིས་ལ་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་
 ཞེས་པའི་རྣམ་གཞག་བྱས་ཡོད་པ་ནི་དཔལ་པོ་གཙུག་ལག་
 སྤྱིང་བ་རང་གི་བཞེད་པ་ཡིན་ནམ་སྟེ་དེ་ལྟར་བཀའ་
 གཅིགས་ཡི་གེ་རང་ལས་བཀའ་མཆིད་ཀྱི་ཡི་གེ་གཅིག་ཀྱང་
 ཟླ་ལ་བཞག་གོ་ཞེས་པའི་བརྗོད་བྱའི་འགྲོམ་ལས་དྲངས་ནས་
 སྤྱི་ལོ་རིམ་པ་སྤེལ་བཞག་ལས་རྒྱལ་ལ་སྟོན་ནས་སྤྱི་དང་
 རིམ་པ་སྤེལ་བཞག་མིན་པར་མངོན་ལ། འབྲས་སྤངས་གནས་
 བཅུ་ལྟ་ཁང་གི་སྤྱི་རྩ་ཅན་གྱི་ཨང་རྟགས་(137)ནས་ཐོན་པའི་
 རྩ་རིང་དང་བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་བཞུགས་སོ་①བྱེད་པའི་དཔེ་
 རྩེད་(གཤམ་ནས་འབྲས་སྤངས་བཀའ་གཅིགས་ཡིག་རྩེད་
 ཞེས་འཕོད་རྒྱུ)གི་ནང་རྒྱུ་བཀའ་གཅིགས་འདི་གཉིས་རི་
 བཞིན་འཕོད་འདུག་ནའང་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་ཞེས་པའི་
 རིམ་པ་གང་ཡང་འཕོད་མེད་པས་སོ། ། གཉའ་གོང་དགོན་
 མཚོག་ཆོ་བརྟན་གྱི་བརྗོད་རྩེད་ཡིག་ཆ་བདམས་བསྐྱེད་ན་
 འབྲུང་འབྲུར་གྱི་བཀའ་གཅིགས་གཉིས་པ་②ཞེས་འཕོད་ཡོད་
 པས་དེའི་རང་ལུགས་ལྟར་ན་བྲི་སྲོང་ལྗེ་བཅོན་གྱི་བཀའ་
 གཅིགས་ཡི་གེ་འདི་གཉིས་ལ་རྒྱལ་གྱི་ཆ་ནས་སྤྱི་ལོ་ལྷན་
 པར་ཡོད་པར་བསྟན་ཡོད། དེ་ལྟར་ན་བསམ་ཡས་རྩེད་རིང་
 གི་རྩིས་སྤྱི་གཅིགས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཞིབ་མོ་གཅིག་ཅེས་གྲངས་
 གསལ་བོར་འཕོད་ཡོད་པས་འདིའི་དེ་རྩིས་བསྟན་གྱི་བཀའ་
 གཅིགས་ཡི་གེ་གཅིག་སྤྱི་དེ་གང་ཡིན་གསལ་བོར་བཤད་
 དགོས་སོ་སྟེ། སྤྱི་གྱི་འཕོད་པ་ལྟར་ན་བཀའ་གཅིགས་
 འདི་གཉིས་ལ་བརྗོད་བྱའི་ཆ་ནས་ཉེ་བཞག་ཆོན་པོ་མེད་པར་
 སྤྱི་མ་སྤེལ་མའི་ནང་དོན་དང་སྤེལ་བྱས་ལ་རྒྱལ་གྱི་ཆ་ནས་ཀྱང་
 སྤྱི་ལོ་ལྷན་འཇུག་ཅུང་ཟད་ཅམ་ཡང་མེད་པར་འདོད་དེ། བཀའ་

གཅིགས་རང་ན་ཟླ་ལ་བཞག་གོ་ཞེས་པས་རྒྱལ་ཅིག་ཅར་རྒྱ་
 བཀའ་གཅིགས་གཉིས་པོ་ལྟར་རྒྱུ་བཞག་པར་གོ་བར་འབྱུར་
 ལ། དེས་ན་ཟླ་གོགས་ཀྱི་བཀའ་གཅིགས་སྤེལ་སྟོན་ནས་
 བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་སྤྱི་མ་ཟེར་རྒྱུ་ལ་རྒྱལ་ཅིག་ཅར་ལ་
 དང་པོར་སྟོན་ནས་གཉིས་པའང་ཟེར་རྒྱུ་བར་འཐད་དོ། །
 བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་སྤེལ་མ་དེར་ཚོས་སྤྱི་མ་ཚོགས་པའི་
 བརྗོད་བྱེད་གཅི་བོར་བྱས་ནས་རྗེ་དང་སྟོན་རིགས་ལྟ་བུ་
 ང་གསུམ་གྱིས་མཐའ་དོར་ནས་དམ་བཅས་པའི་གནས་ཚུལ་
 བཞག་ཡིན་ལ་དེའི་ལྟར་ཐབས་སམ་ཟླ་གོགས་ལྟ་བུར་བཀའ་
 གཅིགས་ཡི་གེ་སྤྱི་མ་བཅོན་པོ་བྲི་སྲོང་ལྗེ་བཅོན་གྱི་སྤྱི་རིང་ལ་
 ཚོས་བྱུང་བའི་ལོ་སྤྱི་ལོ་ལྷན་གི་ཡི་གེ་③དེ་ཉིད་བཞག་པར་འདོད་
 དེ། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་སྤེལ་མ་དེའི་ནང་
 རྒྱ་སངས་རྒྱལ་གྱི་ཚོས་བོད་ཡུལ་རྒྱ་སྤྱི་ལོ་རི་ལྟར་བྱུང་བའི་
 བཀའ་མཆིད་ཀྱི་ཡི་གེ་གཅིག་ཀྱང་ཟླ་ལ་བཞག་གོ་④ཞེས་
 འབྲུང་བའི་ཡི་གེ་དེ་ནི་བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་སྤེལ་མ་འདི་ཡིན་
 པ་ལས་འོས་གང་ཡང་མེད་དོ། ། བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་སྤེལ་
 འདི་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱི་གང་ཟམ་རྣམས་ཀྱིས་ཞལ་བཤུས་གནང་
 ཡུལ་གྱི་སྤྱི་མོ་དངོས་ནི་བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་རང་ལས་འབྲུང་
 བ་ལྟར་རྒྱལ་པོ་བྲི་སྲོང་ལྗེ་བཅོན་(755ནས་797)ཀྱི་སྤྱི་རིང་ལ་
 རྒྱལ་རྒྱལ་བཏབ་ནས་སྤོམ་སྤྱི་བཅུག་ཡོད་པའི་མཐིང་ཤོག་
 གམེར་བྲིས་མ་ལ་དཔེ་བཞིས་ཉེ་བྲིས་པ་ཞེས་ཡིན་ཚུལ་
 འཕོད་ཡོད་ལ། སྤྱིར་མཐིང་ཤོག་ལ་གམེར་བྲིས་བྱས་ཉེ་བཞི་
 སྤོམ་དེུལ་སྤོམ་ཅན་གྱི་ནང་ལ་བཞག་ནས་ཚོས་སྤྱི་དང་ལ་
 གཏད་གཉེར་བྱེད་ཚུལ་འདི་ནི་བཅོན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་
 རྒྱལ་སྤྱི་བྱུང་བའི་དགོན་མཚོད་ཀྱི་ཡིག་ཆའི་ལྷན་ཚོས་གཅི་
 གས་ཤིག་ཉེ། ཐོག་མར་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཚོས་སྤྱི་དང་
 གདམས་ངག་ཤོག་རྒྱལ་སོགས་ཉེ་ཅང་གལ་ཆེ་བའི་རིགས་

①《རྩེད་རིང་དང་བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་བཞུགས་སོ》 འབྲས་སྤངས་གནས་བཅུ་ལྟ་ཁང་གི་སྤྱི་རི་ཨང་རྟགས་137པའི་དཔེ་རྩེད་ལྷན་གྱིས་མ། ཤོག་ཐོབ་4ནས་6བར་ཚོས་རྒྱལ་བྲི་
 སྲོང་ལྗེ་བཅོན་གྱི་བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་ཞེས་གཉིས་གསལ་ཡོད།
 ②④《བོད་ཀྱི་བརྗོད་རྩེད་ཡིག་ཆ་བདམས་བསྐྱེད་》 གཉའ་གོང་དགོན་མཚོག་ཆོ་བརྟན། 1995ལོར་ཀྱང་དབྱུང་མི་རིགས་སྤོབ་ལྟ་ཆེན་མོའི་དཔེ་སྤྱི་ལྷན་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ཐོབ་
 143ཀྱི་མཚན་འགྲེལ་ཨང་དགུ་བར་གསལ་ཡོད། རིམ་བཞིན་ཤོག་ཐོབ་140དང་139ན་གསལ།
 ③《ཚོས་རྒྱལ་བྲི་སྲོང་ལྗེ་བཅོན་གྱི་བཀའ་གཅིགས་》དོ་བཤུས་ནི་《རྩེད་རིང་དང་བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་བཞུགས་སོ》ཞེས་པར་བསྟན་ཡོད། འབྲས་སྤངས་གནས་བཅུ་ལྟ་ཁང་གི་སྤྱི་
 པའི་ཨང་རྟགས་137པའི་དཔེ་རྩེད་ལྷན་གྱིས་མ། ཤོག་ཐོབ་6ན་གསལ།

ཆམས་རིན་ཐང་ཆེ་བའི་གསེར་གྱིས་བྲིས་ནས་ཉར་ཚོགས་གནང་བའི་ལུགས་སྐོལ་ཤིག་ཡོད། དཔེར་ན་བྱང་ཉི་དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་རྒྱུ་དང་བྱང་ཉི་ཚོས་རྒྱལ་བཀྲ་ཤིས་སོགས་བྱང་ཉི་ལྷན་རྒྱུ་ལོང་སྤྲོད་དཀོན་མཚོག་བདེ་ལེགས་(1447ནས་1506)ཀྱིས་གཅིགས་ཆེན་གནང་བའི་བརྟུག་ཐབས་རྣམ་པ་བརྒྱད་ཀྱི་གདམས་ངག་①དེའང་མཐིང་ཤོག་ལ་གསེར་གྱིས་བྲིས་པའི་ལུགས་ལས་མེད་པར་②གསུངས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་མཐིང་ཤོག་གསེར་གྱིས་ཀྱི་ངོ་བོར་གནས་པའི་བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་སྐུ་མ་དེ་ཉིད་ཞལ་བཤུས་གནང་མཁན་ནི། ཏུས་རབས་བཅུ་དྲུག་པའི་ནང་གི་ལོ་རྒྱུས་བསྟན་བཅོས་གྲགས་ཆེན་ཚོས་འབྲུང་མཁས་པའི་དགའ་ལྷོན་དང་འབྲས་སྲུངས་བཀའ་གཅིགས་ཡིག་རྒྱུ་གཉིས་ཞལ་མཐུན་པའི་སྐོ་ནས་བྱང་ཉི་ལྷོ་ལ་མཚུ་③བྱ་བའི་གང་ཟག་དེ་ཡིན་པར་གསུངས་ཡོད་ལ་རྒྱུ་མའི་མཁས་དབང་བཏུན་འཛོམས་འཇིག་བྲལ་རྩོམ་(1904ནས་1987)མཚོག་གིས་ཀྱང་བྲི་སྲོད་ལྟེ་བཅོན་གྱི་བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་དེ་གཉིས་ཀྱི་བརྒྱུད་བྱ་ཡོངས་སུ་རྒྱུ་གས་པར་ཞལ་བཤུས་གནང་ནས་ལོང་སྤྲོད་

བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་སྐུ་མ་དེ་ཞལ་བཤུས་གནང་མཁན་ནི་བྱང་ཉི་ལྷོ་ལ་མཚུ་④ཡིན་པར་མོས་མཐུན་བྱས་ཡོད། གང་ལྟར་བྱང་ཉི་ལྷོ་ལ་མཚུ་འཕེལ་བྱས་ཏུ་བྱང་ཉི་ཚུལ་བྲིམས་གོ་ཆ་བྱ་བའི་གང་ཟག་འདི་ནི་བྱང་ཉི་ལྷོ་ལ་ལྷན་རྒྱུ་⑤ལས་འབྲུངས་པའི་གང་ཟག་ཅིག་ཡིན་པ་བསྟོན་ཏུ་མེད་ཅིང་། འདིའི་ལོ་རྒྱུས་སོགས་གསལ་བོར་འཆད་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་སོག་མར་བྱང་ཉི་བྱ་བའི་ཏུས་སམ་ཏུས་རྒྱུ་དེ་ལ་རྒྱས་ལོན་ཅུང་ཟད་བྱེད་དཀོས་སྟེ། བྱང་ཉི་ལྷོ་གསུང་རབས་དཔེ་རྒྱུ་⑥ཞིག་ཡོད་པར་གསལ་ནའང་འབད་པས་བཅོལ་ཡང་མ་རྟོན་ཀྱང་། བཅོན་པོ་བྲི་ལྟེ་གཙུག་བཙན་མེས་ཨག་ཚོམ་(704ནས་754)ཀྱི་སྐུ་རིང་ལ་ལྷ་སྤྲོད་དང་སྤོན་པོ་གཅིག་སྟོན་ཏུ་བཞེས་པའི་བྱང་ཉི་རྒྱལ་མཉེས་མཁར་སྤྲུག་⑦སོགས་ཡོད་པ་དང་། དེའི་བྲི་སྲོད་ལྟེ་བཅོན་གྱི་སྐུ་རིང་ལའང་ལོ་རྒྱུ་བྱང་ཉི་རྩ་ལ་རྒྱུ་འཕེལ་བྱས་ཏུ་རྒྱལ་བ་སྲུང་བ་བྱ་བ་དེ་སྐོབ་དཔོན་བསྐྱེད་ཀྱང་གནས་གདན་འདྲེན་པའི་བང་ཆེན་ཏུ་སྤྲོད་པ་དང་དེས་ཀྱིས་སྐོར་མང་ཏུ་བསྐྱར་ཚུལ་⑧སོགས་ལ་དབྱེད་ན་བྱང་ཉི་བྱ་བའི་ཏུས་རྒྱུ་འདི་ནི་ཏུས་རབས་

①《གོང་སྤྲོད་དཀོན་མཚོག་བདེ་ལེགས་ཀྱི་གསོ་རིག་དགོས་པ་ཀུན་འབྲུང་》ཞེས་པ་ནི་《འཛོམ་སྤྲོད་རྒྱུ་ལྷན་ལྷན་དང་དགོས་འདོད་ཀུན་འབྲུང་》ཞེས་པའི་དཔེ་ཆར་བསྟན་ཡོད། གོང་སྤྲོད་དཀོན་མཚོག་བདེ་ལེགས། 2007ལོར་མི་རིགས་དཔེ་སྟེན་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས343་ནས་370ན་གདམས་པ་འདི་ནི་མཐིང་ཤོག་ལ་གསེར་གྱིས་བྲིས་པའི་ལུགས་ལས་མེད་ཅེས་འཁོད་ཡོད།

②《གཅེས་པ་ལུ་ཉིག་འཕྲིང་བའི་འབྲེལ་བ་ཉི་ལྷོ་ལོད་ཟེར་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ་》ཞེས་པ་ནི་《དྲིས་ལན་ལེགས་བཤད་སྐྱེད་བ་གསར་བ་དང་གཅེས་པ་ལུ་ཉིག་འཕྲིང་བའི་ཆ་འབྲེལ་》ཞེས་པའི་དཔེ་ཆར་བསྟན་ཡོད། ལྷོ་སྤྲོད་ཤེས་རབ་སེང་ག། 2007ལོར་མི་རིགས་དཔེ་སྟེན་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས65ན་བརྟུག་ཐབས་བརྒྱུད་དེ་ཚ་དང་མུ་འབྲུ་སྟེན་ལུང་ལྷན་ལྷན་ལྷན་དང་ལྷོ་ལུ་ལམ་ལྷན་དང་བརྟུག་ཐབས་སོ་ཞེས་གསུངས་ཡོད།

③《དམ་པའི་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བ་རྣམས་ཀྱི་བྱང་བ་གསལ་བར་བྱེད་པ་མཁས་པའི་དགའ་ལྷོན་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ་》དཔེ་ཆ་གཙུག་ལག་མེད་པ། དེ་ལྟར་སྤྲོད་མ། ཤོག་ལྷེབ་110ན་གསལ་བ་དང་འབྲས་སྲུངས་གནས་བཅུ་ལྟ་ལང་གི་ཕྱིར་ཅན་གྱི་ཨང་རྟེན་137པའི་དཔེ་རྒྱུ་ལྷན་མ་སྟེ་《རྩོམ་པ་དང་བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་བཞུགས་སོ་》བྱ་བའི་ཤོག་ལྷེབ4ན་གསལ་ཡོད།

④《གངས་ཅན་བོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་རབས་འདུས་གསལ་དུ་བཀོད་པ་སྟོན་མེད་དུངས་ཤེལ་འབྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ་》བཏུན་འཛོམས་འཇིགས་བྲལ་རྩོམ་། དེ་ལྟར་སྤྲོད་མ། ཤོག་ལྷེབ་140ནས་145བར་བྲི་ལྟེ་བཅོན་གྱི་བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་སྐུ་ལེགས་ཀྱི་ཞལ་བཤུས་ཡོད་ཅིང་ཤོག་ལྷེབ་143ན་བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་སྐུ་མ་དེ་ཞལ་བཤུས་གནང་མཁན་བྱང་ཉི་ལྷོ་ལ་མཚུ་ཡིན་པར་གསལ་ཡོད།

⑤《དུང་དཀར་ཆོག་མཚོད་དམ་བོད་རིག་པའི་ཆོག་མཚོད་ཆེན་མོ་ཤེས་བྱ་བ་གསལ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ་》དུང་དཀར་སྐོ་བཟང་འཕྲིན་ལས། 2002ལོར་ཀྲུང་གོ་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྟེན་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས1502ན་བྱང་ཉི་ནི་ཏུས་རྒྱུད་ཅིག་ཡིན་པར་དོས་འཛིན་མཚོད་ཡོད།

⑥དེ་སྟོན་ཐོན་ལུས་པས་དེ་ལྟར་གཙང་གི་མི་སྐྱེར་བའི་ལག་ཏུ་《བྱང་ཉི་ལྷོ་གསུང་རབས་བཞུགས་སོ་》བྱ་བའི་དཔེ་རྒྱུ་མེད་ཤིས་མ་ཞིག་མཚོད་ལྟོན་ནའང་། ཏུས་སུ་འབད་པས་བཅོལ་ཡང་གཞན་གྱིས་དཔེ་མཐུད་བྱས་ཏེ་ལག་ཏུ་རྟེན་མ་སོང་བས་འདིར་དེའི་སྐོར་ལྟེ་ཐབས་བྲལ་ནའང་། རྩེས་སུ་སྐལ་བ་དང་ལྷན་ནས་རྟོན་ཆོ་བཅོན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཚོས་སྲིད་ལུགས་གཉིས་ལ་འབྲེལ་ཡོད་པའི་བྱང་ཉི་ལྷོ་རྒྱུ་འདི་དགའ་ལྷོན་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ་》ལྟེ་སྲིད་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོས་བཙམས།

⑦《དཔལ་ལྷན་གསོ་བ་རིག་པའི་ཞོག་འབྲུགས་ལེགས་བཤད་བེད་པའི་མེ་ལོང་དང་སྲོད་དུས་པའི་དགའ་ལྷོན་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ་》ལྟེ་སྲིད་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོས་བཙམས། 1982ལོར་ཀུན་སྲུ་མི་རིགས་དཔེ་སྟེན་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས156ན་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་བོ་བྲི་ལྟེ་གཙུག་བཙན་མེས་ཨག་ཚོམས་སུ་གྲགས་པའི་སྤོན་པོ་དང་ལྷ་སྤྲོད་བྱང་ཉི་ལྷོ་ལ་ལྷན་རྒྱུ་ལྷན་ལྷན་ལྷན་དང་བྱང་ཉི་བྱ་བའི་ཏུས་རྒྱུ་འདི་ནི་ཏུས་རབས་བཅོལ་ཡོད།

⑧《དཔལ་རྩོམ་པུར་བྱའི་ཚོས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཚོས་ཀྱི་འབྲུང་གནས་ངོ་མཚར་རྒྱ་མཚོའི་རྒྱལ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ་》སོག་བརྒྱུག་པ་སྐོ་སྐོས་རྒྱལ་མཚོན། དེ་ལྟར་སྤྲོད་མ། ཤོག་ལྷེབ9ན་སྤོན་པོ་སྤོན་པའི་བང་ཆེན་པ་སྟེན་ཆོས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བྱང་ཉི་རྩ་ལ་རྒྱུ་ཞེས་དང་། ཡང་དེའི་ཤོག་ལྷེབ་14ན་ཏུས་འདིར་ལོ་རྒྱུ་བྱང་ཉི་ལ་རྒྱུ་དང་ལྷ་ཀུ་རྩ་རྩེས་བྱས་ནས་ཚོས་མང་ཏུ་བསྐྱར་ཞེས་པར་འབྲུངས་བཅོལ་ཡོད།

བརྒྱུད་པ་ནས་བརྒྱུད་བཅོམ་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་འཕེལ་རྒྱུ་ལྟེན་ལྷན་པའི་དབུས་པ།
 གཞུགས་གང་མཐོང་དུ་འདེད་པ་ཟེན་མོ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་
 རྒྱུད་①ཅིག་ཡིན་པ་གསལ་བོར་ཉོན་པས་རྒྱལ་པ་མ་ཟེན།
 མཐིང་ཤོག་གི་ངོས་སུ་གསེར་གྱིས་བརྒྱུས་པའི་དགོར་མཚོ་ད་
 གྱི་ཡིག་ཚངས་རྒྱལ་ལ་གཞིགས་བཞེས་དང་ཕབ་བཟུས་
 གནང་ཚོགས་པའི་བཀའ་ཁྲིམ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་རྒྱུད་མཚན་
 གསལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པའང་ཞར་བྱུང་དུ་ཤེས་བྱུང་བཅས་སྟུང་།
 དེས་ན་བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་སྐུ་མའི་སྤྱི་མོ་ལ་དཔེ་བརྒྱུས་
 རས་ཞལ་བཟུས་གནང་མཁན་གྱི་གང་ཟག་ཚོགས་མ་འདི་ནི་
 བང་ཉིད་རྒྱལ་རྒྱུད་ཅན་གྱི་ཤྱི་ལ་མཚན་ཡིན་དགོས་པ་འདི་ལ་
 གནང་དུ་ཐིངས་པའི་དབུས་གཞི་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཡོད་དོ། ། བཀའ་
 གཅིགས་ཡི་གེ་སྤྱི་མ་དེར་དཔེ་བོ་གཙུག་ཤིང་བའི་ཚོས་
 འབྲུང་མཁན་པའི་དགའ་སྟོན་གྱི་ཞལ་བཟུས་མར་མཚོ་ད་
 བྱང་སོགས་གང་ཡང་འཁོད་མེད་ནའང་འབྲས་སྤངས་བཀའ་
 གཅིགས་ཡིག་རྒྱུ་དུ་བཅོམ་པོ་བྱི་སྟོང་ལྟེ་སྟོང་ལྟེ་བཅོམ་གྱི་
 སྤྱི་རིང་ལ་ཚོས་བྱུང་བའི་ལོ་སྤྱི་ལ་གྱི་ཡི་གེ་བཀའ་གཅིགས་གྱི་
 རྒྱ་ལ་བཞག་པ། སྤ་མེན་གྱིས་བྱི་རེ་གསེར་གྱི་སྟོན་སྤྱི་ལ་
 རས་དཔལ་བསམ་ཡས་གྱི་དགོར་མཚོ་ད་དུ་བཞག་པ་ལས་
 དཔེ་བརྒྱུས་ནས་གྱིས་སོ་②ཞེས་མཚོ་ད་བྱང་ཞིག་འཁོད་ཡོད་
 པར་དབུས་ན། བཅོམ་པོའི་རྒྱལ་གྱི་དགོར་མཚོ་ད་གྱི་ཡིག་ཆ་
 ཡིན་པ་གསལ་བོར་ཤེས་ནའང་གང་ཟག་སུ་ཞིག་གིས་ཞལ་

བཟུས་གནང་ཚུལ་སོགས་གང་ཡང་འཁོད་མི་འདུག་པས་
 དབུས་དཀའ་བར་སོང་འདུག་གོ་སྟུང་། བཀའ་གཅིགས་འདི་
 གཉིས་ལ་དཔེ་བརྒྱུས་ནས་བྱི་སྟོང་ལྟེ་བཅོམ་གྱི་སྤྱི་ལ་བྱི་སྟོང་
 བཅོམ་སང་ན་ལེགས་མཚིང་ཡོན་(798ནས་815)གྱིས་ཀྱང་
 གཅིགས་གྱི་ཡི་གེ་ཞིབ་མོ་གཅིག་ཡབ་གྱི་དགོངས་པའི་རྒྱལ་
 རྒྱུད་བྱས་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ནི་རྒྱལ་སྤེ་སྐར་རྒྱུང་རྩོ་རིང་③གི་
 ངོས་སུ་གསལ་ཡོད་ལ། དེ་ནི་བྱི་སྟོང་བཅོམ་གྱི་རྒྱལ་སྤེ་
 བྱུང་བའི་རྒྱུ་མཚན་བསྟུགས་པའི་བཀའ་གཅིགས་གྱི་ཡི་གེ་
 དེ་ཡིན་ཞིང་འབྲས་སྤངས་གནས་བཅུ་ལྷ་ཁང་ནས་ཚོན་པའི་
 དཔེ་རྒྱུ་དེར་སང་ན་ལེགས་གྱི་བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་④ཞེས་
 སུ་མཚན་གསལ་ཡོད། བྱི་སྟོང་ལྟེ་བཅོམ་གྱི་བཀའ་གཅིགས་
 ཡི་གེ་སྤྱི་ལ་འདི་གཉིས་ལྟན་དུ་བསྟོན་པའི་མཚན་ལ་སྟོན་
 ཆེ་བསམ་ཡས་དཀར་ཆག་འཕྲིང་བར་འཕོད་པ་དང་དེའི་
 རྒྱུ་རོ་དྲིལ་ནས་བསམ་ཡས་རྩོ་རིང་གི་ངོས་སུ་བཞོས་པ་
 འདི་གསུམ་གྱི་རྒྱུ་མཚན་ལ་རྒྱུ་བཞེད་དུ་འཕོད་པར་དབུས་
 སྤྱི་ལ་བཅས་སྟུང་། བཀའ་གཅིགས་འདི་གསུམ་ནི་བཅོམ་པོ་བྱི་
 སྟོང་ལྟེ་བཅོམ་སྤྱི་དངོས་ཀྱིས་བཀའ་མཚོ་ད་པོ་ལོ་ན་ཡིན་ལ་
 སྤྱི་ལ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ལོ་རྒྱུས་རྒྱལ་ལས་ངོས་མ་ཟིན་པའི་རྒྱུ་
 བཞེད་བྱ་བའང་འདི་ཡིན་པར་དེས་ཤིང་ཉང་རལ་ཉི་མ་འོད་
 ཟེར་(1124ནས་1192)གྱིས་བཅོམ་པོས་བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་
 གསུམ་མཚོ་ད་⑤བྱ་བའང་འདི་གསུམ་ལ་ངོས་འཛིན་པར་

①《བྱང་ཁོག་དམར་བྱང་གསལ་བའི་རྒྱུ་མེ་བཞུགས་སོ》མཚོ་ད་པོ་ལོ་གསལ། དབུ་མེད་ལག་གིས་མ། རྟོག་ལྡེ་བ་འཛ། རྒྱུ་བྱི་སྟོང་རིང་ལ། བང་ཉི་རྒྱལ་
 མཉེས་མཁར་བུ་ཡིས། འབྲས་སྤངས་ཀྱི་མཚོ་སྟོན་ལོ་གསུམ་བྱས། ཚིགས་སུ་འབྲུལ་གྱི་ཡི་གེ་བཀའ་རྒྱུད། ཞེས་པར་བྱངས་བཅོམ་ཡོད།
 ②《རྩོ་རིང་དང་བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་བཞུགས་སོ》ཞེས་པར་བཟུས་ཡོད། འབྲས་སྤངས་གནས་བཅུ་ལྷ་ཁང་གི་ཕྱི་ར་ཅན་གྱི་ཨང་རྟགས་137པའི་དཔེ་རྒྱུ་ལྟེ་བཅོམ་སྤྱི་ལ་
 རྟོག་ལྡེ་བ་4པའི་སྤྱི་དངོས་ནས་བརྒྱུད་ཚོས་རྒྱལ་བྱི་སྟོང་ལྟེ་བཅོམ་གྱི་བཀའ་གཅིགས་བཀོད་ནས་ཤོག་ལྡེ་བ་6པའི་མཚོ་ད་བྱང་དུ་བཅོམ་པོ་བྱི་སྟོང་ལྟེ་བཅོམ་གྱི་སྤྱི་རིང་ལ་
 ཚོས་བྱུང་བའི་ཡི་གེ་བཀའ་གཅིགས་གྱི་རྒྱ་ལ་བཞག་པ། སྤ་མེན་གྱིས་བྱི་རེ་གསེར་གྱི་སྟོན་སྤྱི་ལ་རས་དཔལ་བསམ་ཡས་གྱི་དགོར་མཚོ་ད་དུ་བཞག་པ་ལས་
 དཔེ་བརྒྱུས་ནས་གྱིས་སོ་ཞེས་པར་ཤེས་ནའང་གང་ཟག་སུ་ཞིག་གིས་ཞལ་
 ③《རྒྱལ་སྤེ་སྐར་རྒྱུང་ལྷ་ཁང་གི་རྩོ་རིང་ཡི་གེ》ཡི་རོ་བཟུས་ནི་《བོད་ཀྱི་བཟོ་རྒྱུ་ཡིག་ཆ་བདམས་བསྟུགས་》ཞེས་པར་བཟུས་ཡོད། གཉའ་གོང་དགོན་མཚོག་ཆོ་བརྟན།
 1995ལོར་ཀྱང་དབུས་མི་རིགས་སྟོན་གྱི་ཆེན་མོའི་དཔེ་སྟུན་ཁང་ནས་དཔེ་བོ་ཤོག་ངོས་167ན་གཅིགས་བཟུང་དཔེ་ཡི་གེ་ཞིབ་མོ་ཞེ། ཡབ་གྱི་རིང་ལ་གཅིགས་གྱི་ཡི་གེ་རྒྱུ་ལ་
 བཞག་གོ་ཞེས་གསལ།
 ④《སང་ན་ལེགས་གྱི་བཀའ་གཅིགས་》གྱི་རོ་བཟུས་ནི་《རྩོ་རིང་དང་བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་བཞུགས་སོ》ཞེས་པར་བཟུས་ཡོད། འབྲས་སྤངས་གནས་བཅུ་ལྷ་ཁང་གི་ཕྱི་ར་ཅན་གྱི་
 ཨང་རྟགས་137པའི་དཔེ་རྒྱུ་ལྟེ་བཅོམ་སྤྱི་ལ་ཤོག་ལྡེ་བ་1ནས་4པར་གསལ།
 ⑤《ཚོས་འབྲུང་མི་རྟོག་རྒྱུ་བོ་སྤྱང་ཅིའི་བཅུད》ཉང་ཉི་མ་འོད་ཟེར། 2012ལོར་བོད་རྒྱུ་ལས་མི་དམངས་དཔེ་སྟུན་ཁང་ནས་དཔེ་བོ་བཟུང་བྱས། ཤོག་ངོས་379ནས་380ན་
 བཅོམ་པོས་བཀའ་གཅིགས་ཡི་གེ་གསུམ་མཚོ་ད་ནས་གཅིག་ལྷ་ས་ཡོད། གཅིག་ཁམས་སུ་བྱིར། གཅིག་རྒྱུ་ལྟེ་བཅོམ་ན་མཚིས་ཏེ། བསེའི་རྒྱུ་བྱུང་བཞུགས་ལ་སྤེ་སྐར་རྒྱུ་ལ་
 གནོད་ལྷན་དམ་མུ་ནག་པོ་ལ་གཏད། ཆེ་ལོང་གཅིག་ཞང་སྟོན་རྒྱལ་ལ་དར་བར་བྱས་སོ་ཞེས་པར་བྱངས་བཅོམ་ཡོད་ལ། གཅིག་ཅེས་པ་སྤྱི་ལ་འདིར་ཚར་གཅིག་རེ་ཞེས་པར་ལྷར་
 ངོས་འཛིན་བྱ་དགོས་སྟུང་པས་དབུས་གཞི།

སྲོང་ལྗེ་བཙུན་གྱི་བཀའ་གཅིགས་ལ་བཞེད་པ་མི་མཐུན་པ་
 ཏུ་མ་བྱུང་ནས་གསང་སྤྲུལ་ལ་སོས་པ་ཆེ་བའི་མྱུང་གི་རྒྱས་
 རྒྱུད་རྣམས་ཀྱི་བཞེད་མཚམས་ཤིག་ཡིན་པར་མངོན་ཞིང་།
 རིམ་བཞིན་བཙུན་བསྐྱར་དང་བསྐྱེད་སྐྱེད་མང་པོ་ཞུགས་
 བས་མཐར་འབྱུང་བཞིན་ཁམས་སུ་མིམས་ཟིན་པར་སྤྲུལ་
 བའང་ཆབ་སྲེལ་ཆོ་བརྟན་སྤྲུལ་ཚོགས་ཀྱིས་དིང་སང་ཡང་ལྷ་
 བཞེད་ཅིག་ལ་མངལ་རྒྱ་ཡོད་ཚུལ་①གསུངས་འདུག་པས་མ་
 འོངས་པར་མིག་གི་བཤོ་སྐལ་དུ་ཐོབ་ན་འདྲི་སྐྱོར་ཞིབ་པར་
 སྲིང་ཚོགས་པ་ཡིན། མདོར་ན་གསང་བ་སྤྲུལ་གྱི་ལྷགས་གཙོ་
 བོར་འཛིན་པའི་མྱུང་གི་རྒྱས་རྒྱུད་དང་འདུལ་བའི་ཆ་གཙོ་
 བོར་གནང་བའི་དབང་རྒྱས་རྒྱུད་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་བྱུང་བའི་
 འགལ་བ་དེ་ནི་མི་རབས་སྤྱི་མ་རྣམས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་མི་མཐུན་
 པའི་གཞིར་འགྱུར་བ་དང་ཁྱད་པར་དུ་གོང་ནས་བཤད་ཟིན་
 པའི་ལྷགས་མི་འདྲ་བ་དེ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱལ་པམ་ཤན་འབྲེད་ཀྱི་
 ཉིང་སྤྲུལ་ལྟ་བུར་ལྷུང་ཡོད་ལ། འདི་དང་འབྲེལ་ནས་དབང་
 བཞེད་ལའང་འདྲ་མི་འདྲའི་བཙུན་བསྐྱར་དང་ལྟ་ཚུལ་སྤྲུ་
 ཚོགས་བྱུང་ནས་མཐར་མདོ་སྤྲུལ་གཉིས་ཀྱི་འགལ་བ་སྟོན་
 བྱེད་ཅིག་གསལ་ཡང་ན་སྟོན་དཔོན་པ་རྒྱ་འབྱུང་གནས་སོགས་
 སྤྲུལ་མཁན་རྣམས་ལ་དང་མི་དང་གྱི་ལྟ་ཚུལ་འབྱུང་སའི་
 ཁྱད་སྤྲུལ་བྱུར་ལྷུང་ཡོད་དམ་སྟེ།

བྱེད་འགོ་རྩལ་ཡོད་ལ་རིམ་བཞིན་མཁས་པ་འགའ་ཞིག་
 གིས་དབང་བཞེད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་དེ་ཉིད་ལྷུང་འདྲེན་གནང་ནས་
 སོ་སོའི་དགོངས་པ་སྐྱབ་བྱེད་དུ་སྤྲུལ་ཡོད་པ་དང་། དེ་ལས་
 རེ་འགས་དབང་བཞེད་ལ་རྒྱས་འབྲིང་བསྐྱེད་གསུམ་ཡོད་མིན་
 དང་གཙོ་བོ་གཙོ་བོ་གཙོ་བོ་གཙོ་བོ་གཙོ་བོ་གཙོ་བོ་གཙོ་བོ་
 བཞེད་ཡོད། ཉེ་ཆར་དེ་ལྟ་བུའི་དབང་བཞེད་ཞབས་བཏགས་
 མ་རྣམས་ལས་གང་ཞིག་སྤྲུལ་ཡིན་པར་ཐག་གཅོད་བྱེད་
 དཀའ་ནའང་དབང་བཞེད་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཞབས་སུ་བསྐྱེད་པ་སྤྱི་
 དར་གྱི་གནས་ཚུལ་འབྲེལ་བཏགས་ཡོད་པ་དེས་ཅུང་
 ཟབ་འཕྲི་བའི་རྒྱས་སུ་བྱུང་བ་རྟོགས་ཅུས་སོ།། དིང་སང་གི་
 གསང་ཚོམ་འགའ་ཞིག་ལས་ཁྱེད་བཙུན་བཙུན་འགྱུར་བྱུང་
 ལ་བསམ་ཡས་དཀའ་ཆག་ཆེན་མོ་འཕམ་བཞེད་ཞབས་
 བཏགས་མ་ཞིག་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་བྱེད་པ་ཡིན། ②ཞེས་
 བཤད་ཡོད། ལྟ་ཚུལ་དེ་ནི་ཁྱད་པར་དུ་སྤྲུལ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་
 མ་ཤེས་མོད་ཚོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ན་བསམ་
 ཡས་དཀའ་ཆག་ཆེན་མོ་འཕམ་རྒྱལ་རབས་དབང་བཞེད་ཆེ་
 འབྲིང་③ཞེས་པའི་དཔེ་ཆ་ཞིག་གི་མཚན་བྱུང་དངོས་སུ་སྟོན་
 ཡོད་པ་དེ་ལ་ཁྱད་སྤྲུལ་སྤྲུལ་པ་ཡིན་ན་ཅུང་ཟབ་དཀའ་སྟེ།
 སྐབས་འདིའི་བསམ་ཡས་དཀའ་ཆག་ཆེན་མོ་ནི་དགེ་བཤེས་
 ལྗེ་ལྷ་མོ་ཞི་སྲོང་ལྗེ་བཙུན་རྒྱལ་གྱི་བསམ་ཡས་དཀའ་
 ཆག་ནི་དཔེ་དཀའ་སྤྲིང་ན་ཡོད་ཅིང་དེ་ལ་སྤྲིམས་ཀྱི་
 མཚན་ཅེས་ཀྱང་བྱ་ཞིང་དེའི་སྤྲུང་མ་ནི་སྤྲིམས་ཁང་གི་
 རྒྱལ་པོ་ཡིན་པ་④དེ་ལ་དོས་འཛིན་བྱས་ཡོད་སྟབས་འདི་
 ལས་ལྷག་པའི་རྒྱབ་བྱེད་གསལ་ཁ་ཅན་ཞིག་སྤྲུལ་གྱི་ཉིང་
 དཀའ་བར་སྟེ། གང་ལྟར་ཁྱེད་བཙུན་བཙུན་འགྱུར་གསུང་
 རྒྱུད་(1011ནས་1075)ནི་ཚོས་མངོན་པ་མཚན་གྱི་བསྟན་

གསུམ། 《དབང་བཞེད་》ཀྱི་ཞབས་བཏགས་
 དང་དོགས་པའི་རྫོང་།

རྒྱལ་རབས་བརྒྱུད་གཅིག་པའི་རྒྱལ་མཚམས་ནས་བཟུང་
 དབང་བཞེད་ལ་ཞབས་བཏགས་མཁས་འགྲེལ་བཤད་སྤྲུ་ཚོགས་

①《ལྷ་ས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་ཚུལ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ་》ནི་《ཆབ་སྲེལ་ཆོ་བརྟན་སྤྲུལ་ཚོགས་ཀྱི་གསུང་ཚོམ་ཚོགས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཞེས་པར་བསྐྱེད་ཡོད། ཆབ་སྲེལ་
 ཆོ་བརྟན་སྤྲུལ་ཚོགས། 1993ལོར་ཀྱང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས་89ན་ལྷ་བཞེད་ཀྱི་དཔེ་ཉིང་ཞིག་ཡོད་ཚུལ་གསུང་མོད་པར་ནས་དབྱེད་གཙོ་བོ་
 ལྷ་ས་དུ་ལོ་མང་པོར་འབད་པས་བཙུན་ཡང་ཉིང་མ་ཐུབ་ལ་ད་དུང་ལྷ་ས་མཐུན་ནས་ཅུང་གཅོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད།
 ②《བཞེད་ཚོགས་བསྐྱེད་ཀྱི་བཤད་ཀྱིས་བསྐྱེད་ཀྱིས་ཀྱི་སྤྲུལ་ལའ་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས་4བར་འགོ་བརྒྱུད་རྒྱུ་སྤྲུལ་གྱི་ཞེས་པར་ཞེས་པར་གསལ།
 ③《ཚོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》དཔེ་དཔེ་པོ་གཙུག་ལག་མེད་པ། 1986ལོར་བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས་460ན་གསལ།
 ④《མཁས་པ་ལྗེ་མཚན་པས་རྒྱ་པོད་ཚོས་འབྱུང་རྒྱལ་པ》དཔེ་དཔེ་བཤེས་ལྗེ། 2010ལོར་བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས་337ན་འདི་ལ་ལོ་རྒྱུས་
 གསུམ་ཡོད། དཀའ་ཆག་ནི་དཔེ་དཀའ་སྤྲིང་ན་ཡོད། སྤྲིམས་ཀྱི་མཚན་ཅེས་བྱོལ། སྤྲུང་མ་སྤྲིམས་ཁང་གི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པར་ཁྱད་སྤྲུལ་བཙུན་ཡོད།

དངས་འདུག་ནའང་ཁུ་སྟོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཆེན་མོ་ཡིན་མིན་ཁ་ཚོན་གཙོ་བོ་ལྟུང་དུ་དཔྱད་གཞིར་བཞག་ཡོད་ལ། གཞན་ཁུ་སྟོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཆེན་མོ་དང་དབུས་གཙོ་བོ་ན་མི་སྐོར་བའི་ལག་ཏུ་འབྲུག་པའི་ལྷོ་སྟོན་ཚོས་འབྲུག་①བྱ་བའི་དཔེ་ཆ་གཉིས་གཅིག་ཡིན་པའི་དབང་དུ་བཏང་བའམ་ཡང་ན་དེ་གཉིས་ཀྱི་བརྗོད་བྱའི་ཆ་ལ་གཅིག་དཔེ་གཅིག་གིས་བཤུས་པའི་སྐོར་ཚུལ་ཡོད་ན་མ་འོངས་བར་གནད་དོན་འདི་གསལ་བྱེད་བྱ་བུ་སྟུང་། དེའི་རྗེས་ཀྱི་རྟམ་རབས་བརྒྱུད་གཉིས་པའི་ནང་དུ་གསང་སྟགས་ཀྱི་ལམ་ལ་ཞུགས་པའི་མངའ་བདག་ཉང་ཉི་མ་འོད་ཟེར་(1124ནས་1192)ཀྱིས་དབའ་བཞེད་ལ་ཞབས་བཏགས་གནང་ཡོད་ཅིང་འདི་ནི་ད་ལྟོ་རྟམ་གྱི་འདི་ལྟོ་འདིར་བཞུགས་ཡོད་པའི་དབའ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མའི་ཡིག་ཆ་རྣམས་ལས་ཅུང་ཟད་སྐོས་ཤིག་ཡིན་ནམ་སྟུང་། དཔེ་ཆ་འདིའི་མཚན་བྱང་ཆ་ཚང་ལ་མི་རྗེས་ལྟས་མཛད་བྱང་ཚུང་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཚོས་རྒྱལ་མིས་དཔོན་རྣམ་གསུམ་གྱི་རྣམ་པར་ཐར་བ་རིན་པོ་ཆེ་མེད་བ་②ཞེས་སུ་འབོད་ཅིང་(གཤམ་ནས་ཉང་རལ་དབའ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ་ཞེས་འབོད་རྒྱུ་)ལ་མཚར་བ་ཞིག་ལ་མོ་བྱང་པོ་ཏ་ལའི་ནང་དུ་བཞུགས་པའི་ལྷང་ཉི་མ་འོད་ཟེར་གྱི་གསུང་འབུམ་གྱི་དཀར་ཆག་③གི་ཁྲོད་དུ་དཔེ་ཆ་འདིའི་མཚན་བྱང་བཞུགས་མི་འདུག་ནའང་ཉང་ཚོས་འབྲུག་

ལས་བཀའ་རྩིས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཞིབ་པར་བཏགས་པ་④ཞེས་འབྲུག་བའི་ལྷང་ཚོག་དེས་ལྷང་ཉི་མ་འོད་ཟེར་ལ་དབའ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ་ཞིག་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཡང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་དེ་རང་ལས་འབྲུག་བ་ལྟར་བསྟན་པ་ལྟེ་དར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཞབས་བཏགས་པ་⑤ཞིག་ཡིན་པའང་གསལ་བོར་ཤེས་ནུས་སོ། ཡིན་ནའང་ཡིད་མངས་བ་ཞིག་ལ་དཔེ་རྟོག་དེའི་དཔྱད་དང་མཇུག་གི་ཤོག་ལྗེ་ལ་ཤེས་ཤིག་མ་ཚང་བས་མཛད་པ་བོའི་མཚན་གསལ་བོར་ཐོན་མེད་ནའང་། ལྟུང་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་ཆེས་མཐའ་མའི་ཤོག་ལྗེ་གཅིག་ལྟག་འདུག་ཅིང་དེའི་དོས་སུ་དཔེ་ཆ་འདི་ནི་བཅུན་པ་ཤུག་རིན་ཆེན་ཅེས་བྱ་བའི་དཔེ་ཆོས་རྒྱལ་མིས་དཔོན་རྣམ་གསུམ་གྱི་རྣམ་པར་ཐར་བ་རིན་པོ་ཆེའི་སྟོན་མི་⑥བྱ་བ་ཡིན་པར་གསུངས་ཡོད། དེར་བརྟེན་ན་ཉང་ཉི་མ་འོད་ཟེར་མཚོག་གི་དབའ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ་འདི་ཉིད་རྟམ་རབས་བརྒྱུད་བཞི་བར་འབྲུངས་པའི་ཡར་ལྷང་ཤུག་རིན་ཆེན་ལྷོ་ཡིས་ངོ་བཤུས་གནང་བའམ་ཡང་ན་དེ་ལ་འབྲི་སྟོན་སོགས་བྱས་པར་མཛོན་ལ། ལྷི་ལོ་1376ལོར་གྲིས་པའི་ཡར་ལྷང་རྫོ་བོའི་ཚོས་འབྲུག་གི་ནང་དུ་དབའ་བཞེད་ཀྱི་ལྷང་⑦འགའ་ཤས་ཤིག་དངས་ཡོད་པའང་དཔེ་ཆ་འདི་ལས་མ་འདས་སམ་སྟུང་། དེ་བཞིན་ཉང་མ་ཉི་མ་འོད་ཟེར་གྱིས་མཛད་པའི་ཚོས་འབྲུག་མི་ཏོག་སྦྱིང་བོའི་སྐྱང་རྩའི་

①《ལྷོ་སྟོན་ཚོས་འབྲུག》ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་དེ་སྐོར་དབུས་གཙོ་བོ་ན་མི་སྐོར་བའི་ལག་ཏུ་འབྲུག་ནས་ཡོད་པ་ཤོག་དྲིལ་ཚལ་འཛོར་འགའ་ཏེ་མཛོད་ཚུང་ནའང་ཆ་ཚང་ལ་མཛལ་མ་བུ་ཞིང་ཕྱིས་སུ་འབད་པ་གང་དུག་བརྒྱབ་ནས་བཅའ་ཡང་མ་རྟོད། དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་ཤིང་བས་མཛད་པའི་ཚོས་འབྲུག་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ཏེ་1986ལོའི་བོད་ཚེངས་མི་དམངས་དཔེ་སྟུན་ཁང་གི་གསུང་དཔར་མའི་ཤོག་དོས་460ན་ལྷོ་སྟོན་ཚོས་འབྲུག་ཞེས་མཚན་འབོད་ཡོད་པ་དང་བྲག་སྐོམ་པ་བསྟན་པ་རབ་རྒྱས་ཀྱི་མདོ་སྟོན་ཚོས་འབྲུག་ལྷགས་དཔར་མའི་ཤོག་དོས་3ན་ལྷོ་སྟོན་ཚོས་འབྲུག་ཞེས་གསལ་ཞིང་ཁམས་སྤུལ་བཟོད་ནམས་དོན་གྲུབ་ལགས་པས་བསྟུ་སྟེག་མཛད་ཅིང་ལྷི་ལོ་2000ལོར་བོད་ཚེངས་མི་དམངས་དཔེ་སྟུན་ཁང་ནས་དཔར་བའི་《གངས་ཅན་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིག་པའི་དཔེ་ཆོས་གསལ་དགའ་སྟོན》བྱ་བའི་ཤོག་དོས་240ན་ལྷོ་སྟོན་གྱི་ཚོས་འབྲུག་ཞེས་འབོད་ཡོད་པས་འདི་རྣམས་ལ་ལྟ་མཐུན་ནས་བརྟེན་པར་རིགས་སོ།

②⑥《མི་རྗེས་ལྟས་མཛད་བྱང་ཚུང་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཚོས་རྒྱལ་མིས་དཔོན་རྣམ་གསུམ་གྱི་རྣམ་པར་ཐར་བ་རིན་པོ་ཆེ་མེད་བ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ》ཉང་ཉི་མ་འོད་ཟེར། དབུ་མེད་ལག་གིས་མ། ཤོག་ལྗེ་བ་བརྒྱ་དང་གཉིས་ཅམ་བཞུགས། ཤོག་ལྗེ་བ་102ན་གསལ།

③《རྗེང་མའི་གསུང་འབུམ་དཀར་ཆག》 མོ་བྱང་པོ་ཏ་ལའི་དཔེ་ཆ་ཚོད་ཁང་གི་འགན་ཁུར་ཚོམ་སྒྲིག་པས་བསྒྲིགས། ལྷི་ལོ་1992ལོར་བོད་ཚེངས་དཔེ་གསར་ཐོ་གཞུང་(95)མང་རྟེན་(037)ཅན་དུ་དཔར་བསྟན་བྱས་ཡོད་ལ་དཔེ་སྟུན་ཁང་གསལ་ཞིབ་པ་མི་གསལ། དེའི་ཤོག་དོས་108ནས་120ན་ཉང་ཉི་མ་འོད་ཟེར་གྱི་གསུང་འབུམ་གྲིས་མ་བརྒྱུད་ཀྱི་དཀར་ཆག་བཞུགས་པའི་ཁྲོད་དུ་ཉང་རལ་གྱི་དབའ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ་འདིའི་མཚན་བྱང་བཞུགས་མེད་པས་ཕྱིས་སུ་ལྟ་བུ་དུ་བརྟེན་དགོས།

④⑤《ཚོས་འབྲུག་མི་ཏོག་སྦྱིང་བོ་སྐྱང་རྩའི་བཅུད》 ཉང་ཉི་མ་འོད་ཟེར། 1988ལོར་བོད་ཚེངས་མི་དམངས་དཔེ་སྟུན་ཁང་ནས་དཔར་བསྟན་བྱས། རིམ་བཞིན་ཤོག་དོས་503、494ན་གསལ།

⑦《ཡར་ལྷང་རྫོ་བོའི་ཚོས་འབྲུག་བཞུགས་སོ》ཡར་ལྷང་ཤུག་རིན་ཆེན་ལྷོ། 1988ལོར་བོད་ཚེངས་མི་དམངས་དཔེ་སྟུན་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་དོས་62ནས་63ན་དབའ་བཞེད་ཀྱི་ལྷང་དངས་ཡོད་པ་གསལ།

བཅུད་རྒྱ་བྲངས་པའི་དབའ་བཞེད་ཀྱི་ལུང་①འགའ་ཤས་
 དང་སློབ་དཔོན་པོ་འབྲུང་གནས་ཀྱི་སྐྱེས་རབས་ཚོས་འབྲུང་
 རོར་བུའི་ཕྱིང་བ་②གཉིས་ལའང་ཤོང་གསལ་གྱི་དམ་པ་ཉང་
 གི་དབའ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ་དེའི་བརྗོད་བྱས་ཤུགས་
 རྒྱན་ཐེབས་པའང་ཡང་ན་ལུང་ཚོག་རི་བཞེན་བཤུས་པའི་
 ལྷང་ཚུལ་ཡོད་པ་དེས་སྐབས་དེར་དབའ་བཞེད་ཞབས་
 བཏགས་མ་འདི་ཉིད་ཉང་ཉི་མ་འོད་ཟེར་མཚོག་གི་གསུང་
 ཚོམ་ཤིག་ཡིན་པ་རྟོགས་ཅུས་སོ།། ཉང་རལ་དབའ་བཞེད་
 ཞབས་བཏགས་མ་འདི་དང་བཀའ་གཅིགས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཞིབ་མོ་
 ཞབས་ལ་བཏགས་པ་བཞུགས་སོ།③ཞེས་བྱ་བའི་དཔེ་རྒྱུ་
 གཉིས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་དང་ཚོག་དོན་ཁ་ཤས་ཚུ་ལ་ཚུ་བཞག་
 ཡིན་པ་དང་གཞན་འབྲས་སྤངས་གནས་བཅུ་ལྟ་ཁང་གི་སྤྱི་ན་
 ཅན་གྱི་ཨང་རྟགས་(270)ནས་ཐོན་པའི་དབའ་བཞེད་ཀྱི་དཔེ་
 རྒྱུ་ལྷག་གིས་མ་④མཚན་བྱང་དང་མཚན་བྱང་གཉིས་ཀ་
 མ་གསལ་བ་ཞིག་འདུག་པ་དེའང་ཤོང་གསལ་དཔེ་རྒྱུ་
 གཉིས་དང་ཤིན་ཏུ་འདྲ་སེ་བ་ཞིག་འདུག་པར་བརྟག་ན།
 སྐབས་དེར་དམ་པ་ཉང་གི་དབའ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ་
 འདི་ཤིན་ཏུ་ཚ་ཆེ་བར་བརྗེས་ཏེ་དཔེ་གཅིག་ལས་དུ་མ་

བཤུས་ནས་དཔེ་རྒྱན་བསྐྱངས་བའི་གནས་ཚུལ་ལ་རྒྱས་ལོན་
 སྲུབ་ཅིང་ཆབས་ཅིག་ཆད་ལྟག་ནོར་གསུམ་དང་སློབ་འཁྲི་
 བཅོས་གསུམ་ཡང་གང་མང་བྱས་པར་མངོན་ལ། གང་ལྟར་
 དཔེ་ཆ་འདི་རྣམས་ནི་གསང་བ་སྤགས་ལ་དང་དང་མཚན་
 པའི་གང་ཟག་རྣམས་ཀྱིས་བྱས་པའི་ཚུལ་ནི་བཀའ་གཅིགས་
 ཀྱི་ཡི་གེ་ཞིབ་མོ་ཞབས་ལ་བཏགས་པ་བྱ་བའི་དཔེ་རྒྱུ་སྤྱི་མ་
 དེའི་མཚན་བྱང་⑤དུ་བལྟས་པས་ཀྲུང་གེས་ཅུས་པ་ཡིན།
 གང་ལྟར་སྐབས་དེ་ག་རང་དུ་མངའ་བདག་ཉང་ཉི་མ་འོད་
 ཟེར་གྱིས་མཚན་པའི་དབའ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ་འདིའི་
 ཤུགས་རྒྱན་ཅུང་ཟད་ཆེ་བའི་ཚུལ་ནི་བོད་རྒྱ་གསུམ་ཆེ་ཞིང་
 ལྷངས་བཅུན་དུ་བརྗེ་བའི་ཁམས་པའི་དགེ་བཤེས་ལྗེ་ལུས་
 (1109ལོ་ཅམ་ལ་འཁྲུངས་བར་མངོན་ཞིང་འདས་ལོ་མི་
 གསལ་)མཚན་པའི་ཚོས་འབྲུང་ཆེན་མོ་བལྟན་པའི་རྒྱལ་
 མཚན་བྱ་བར་ཡང་དབའ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ་འདིའི་
 ཚོག་དོན་ཁ་ཤས་⑥དྲངས་ཡོད་པ་དེས་ཀྲུང་གསལ་བཤད་
 བྱེད་སྲུབ་བམ་སྟམ་ལ། གང་ལྟར་མཁས་དབང་དགེ་འདུན་
 ཚོས་འཕེལ་(1903ནས་1951)གྱིས་ལྟ་ས་ཀྱུན་བདེ་སྤིང་གི་སླ་
 བྱང་དུ་བོད་དཔེ་དཀོན་པོ་སླ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ་གྱིས་

①《ཚོས་འབྲུང་མེ་ཏོག་སྤྱིང་བོ་སྤང་ཚིའི་བཅུད》 ཉང་ཉི་མ་འོད་ཟེར། 1988ལོར་བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་རྒྱན་ཁང་ནས་དཔར་བསྐྱར་བྱས། རིམ་བཞེན་ཤོག་རྩིས་502ནས་
 503བར་གྱི་ཚོས་འབྲུང་གི་ལོ་རྒྱུས་མི་འདྲ་བ་མང་དུ་སྤང་ཡང་། ལ་ལ་རན་སྐྱས། ལ་ལ་ཞེ་འདོད། ལ་ལ་བལྟས་པ། ལ་ལ་ལོ་ཚོ། ལ་ལ་བཅོས་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ནི་སེལ་མེད་རྣམས་མ་
 ཡིན་ལ་སོགས་པའི་ལུང་ཚོག་འདི་རྣམས་ནི་ཁྱ་བཞེད་སོགས་གང་མར་སྤང་བས་དཔུད་དགོས།

②《སློབ་དཔོན་པོ་འབྲུང་གནས་ཀྱི་སྐྱེས་རབས་ཚོས་འབྲུང་རོར་བུའི་ཕྱིང་བ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ》ཞེས་པ་ནི་《བཀའ་ཐང་སྤྱུགས་བསྐྱེད་སྐྱེད་མའི་རྒྱུང་འཛོམས་རྩི་རྒྱུ་མེ་
 ཆར》ཞེས་པར་བལྟས་ཡོད། ཉང་ཉི་མ་འོད་ཟེར། 2012ལོར་བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་རྒྱན་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་རྩིས་1ནས་96བར་གསལ།

③《བཀའ་གཅིགས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཞིབ་མོ་ཞབས་ལ་བཏགས་པ་བཞུགས་སོ》ཞེས་པ་ནི་《དབའ་བཞེད་བཞུགས་སོ》ཞེས་པར་བལྟས་ཡོད། 2010ལོར་བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུ་
 དཔེ་རྒྱན་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་རྩིས་158ནས་258བར་གཞུང་ཆ་ཚང་བཞུགས་ཡོད་ལ་དེའི་ཤོག་རྩིས་258ཀྱི་མཚན་བྱང་ན་སྤྱ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་འབྲེལ་ཕལ་ཆེར་གསང་སྤགས་སྤོར་མི་ཤོང་
 བས་པས་འབྲུང་གནས་ལ་མི་གྲས་ཟེར་བ་ནི་མི་བདེན་པ་འདྲའོ་ཞེས་འཁོད་པ་དེར་ལྷངས་བཅོལ་ཡོད།

④འབྲས་སྤངས་གནས་བཅུ་ལྟ་ཁང་གི་སྤྱི་ན་ཅན་གྱི་ཨང་རྟགས་(270)ནས་ཐོན་པའི་དཔེ་རྒྱུ་ལྷག་གིས་མའི་དཔེ་རྒྱུ་མཚན་བྱང་དང་མཚན་བྱང་གཉིས་ཀའི་གང་ཡང་མ་གསལ་
 བ་ཞིག་ལགས་ཤིང་ཁྱོད་ཤོག་ལྷེབ་བཅུ་བཅུན་ལྷོ་འདུག་ལ། བརྗོད་བྱ་རྣམས་དབའ་བཞེད་ཀྱི་དཔེ་རྒྱུ་གཞན་པའི་ཚོག་དོན་གཞན་ལ་གོ་བལྟར་བྱས་ན་དབའ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་
 མའི་རིགས་ཤིག་ཡིན་པ་གཏན་འཁེལ་བྱེད་ཅུས་པ་ཞིག་རེད།

⑤《བཀའ་གཅིགས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཞིབ་མོ་ཞབས་ལ་བཏགས་པ་བཞུགས་སོ》ཞེས་པ་ནི་《དབའ་བཞེད་བཞུགས་སོ》ཞེས་པར་བལྟས་ཡོད། 2010ལོར་བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུ་
 དཔེ་རྒྱན་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་རྩིས་158ནས་258བར་གཞུང་ཆ་ཚང་བཞུགས་ཡོད་ལ་དེའི་ཤོག་རྩིས་258ཀྱི་མཚན་བྱང་ན་སྤྱ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་འབྲེལ་ཕལ་ཆེར་གསང་སྤགས་སྤོར་མི་ཤོང་
 བས་པས་འབྲུང་གནས་ལ་མི་གྲས་ཟེར་བ་ནི་མི་བདེན་པ་འདྲའོ་ཞེས་འཁོད་པ་དེར་ལྷངས་བཅོལ་ཡོད།

⑥《ཚོས་འབྲུང་ཆེན་མོ་བལྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་ལྗེ་ལྟ་རྩིས་ཀྱིས་མཚན་པ་བཞུགས་སོ》 ལྗེ་ལྟ་རྩིས། 1987ལོར་བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་རྒྱན་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་རྩིས་
 126ན་ཚོས་སྤྱིང་སྤྱིང་རྒྱལ་པོ་ཨ་ནན་ཏུ་ལྷ་ཡི་གཏད། རྒྱུ་ཏུ་རྩོ་ཡིག་ནོར་ཏེ་རྩོ་རིང་ཞེས་འཛོམས་དགོས།)རིངས་པད་མ་ཅན་ལ་བཀའ་ཕྱིགས་ཀྱི་ཡི་གེ་མདོར་བསྐྱས་སྤྱོད་པ་ལོ། ཚོས་སྤྱིང་
 ལི་ཏར་ལུ་ལེ་གཏད་དོ་ཅེས་དང་ཡང་ཤོག་རྩིས་159ན་ཚོས་འབྲུང་གི་ལོ་རྒྱུས་མི་འདྲ་བ་མང་ཡང་སོགས་ཐིག་ཕྱིང་བྲག་ཅན་ནི་《བཀའ་གཅིགས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཞིབ་མོ་ཞབས་ལ་བཏགས་པ་
 བཞུགས་སོ》ཞེས་པ་2010ལོར་བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུ་ཁང་ནས་དཔར་བའི་《དབའ་བཞེད་བཞུགས་སོ》ཞེས་པར་བལྟས་ཡོད་པ་དེའི་ཤོག་རྩིས་201དང་257ལ་ཞིབ་དུ་
 བལྟར་ན་གསལ་བོར་ཤེས་སྲུབ་པ་ཡིན།

གྲགས་(1453ནས་1524)མཚོག་གིས་སྐྱབ་བཞེད་ལ་ཞབས་
 བཏགས་ཡོད་མེད་གཉིས་ཡོད་^①པར་གསུངས་པའང་
 དགོངས་གཞི་ཅན་གྱི་ཚོག་ཏུ་བསམ་དགོས་སམ་སྟེ། གང་
 ལྟར་དུས་མཇུག་སྤུ་ཡི་གེར་བཀོད་པའི་སྐད་ཚུལ་འདི་ལྟ་བུ་རེ་
 གཉིས་ཅོམ་ལ་གཞི་བཅོལ་ནས་དཔུང་ན་དེ་སྐད་དབའ་བཞེད་
 ཞབས་བཏགས་མ་འགའ་ཞིག་གི་བཞེད་མཚམས་དང་སྤྱིར་
 མ་བའི་བཀའ་ཚམས་སམ་ཐང་ཡིག་རྣམས་སུ་བྱུང་བའི་
 དགོངས་བཞེད་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་འགའ་ཚབ་ས་ཚེབ་པོ་བྱུང་
 བའི་གནས་ཚུལ་གྱི་དེ་ཉིད་གསལ་བོར་རྟོགས་ཐུབ་པ་ཡིན།
 དེའི་མཇུག་གི་དུས་རབས་བཅུ་བཞུན་པའི་ནང་བྱོན་པའི་རྒྱལ་
 དབང་ལྷ་བ་དག་དབང་སློབ་བཟང་རྒྱ་མཚོས་(1617ནས་1683)
 བ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ་རྣམས་ནི་སློབ་དཔོན་པ་སྤྱིར་
 རྣམ་ཐར་བཀའ་ཐང་སྡེ་ལྷ་སོགས་དང་མ་མཐུན་པས་ལྷན་
 ཅན་ཡིན་པར་བཞེད་^②ཡོད་ལ་ཁོང་གིས་མཚོན་པའི་དེབ་
 ཐེར་དཔྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མོའི་སྐུ་དབྱངས་^③གྱི་དབུ་ཞབས་ཀྱི་
 བའང་ཆ་བཞེད་ལྷན་ཅན་ཡིན་པར་སྐབ་ནས་དགག་པ་ཚེ་
 བཏགས་པའོད། དེའི་མཇུག་སྐུ་ལྷ་བ་ཚེབ་མོའི་ཐུགས་སྐྱེ་
 སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་(1643ནས་1705)བསམ་ཡས་ཀྱི་ཡོ་
 རྒྱལ་སྐྱབ་བཞེད་ཅེས་ཁྲུང་ཆེ་བར་བྱེད་པ་དེ་ལ་རྒྱས་བསྐྱེས་
 དང་ཚོག་སྐྱར་རིང་ཐུང་སོགས་མི་འདུ་བ་མང་པོ་^④ཡོད་པའི་
 བཞེད་པ་བཏོན་འདུག་པ་དང་དེའི་འཕྲོར་སྐྱེས་པ་ཡི་ཤེས་

དཔལ་འབྱོར་མཚོག་(1704ནས་1788)གིས་ཀྲུང་བཞེད་
 མཚམས་དེ་དང་མ་བཟོས་རང་མཐུན་གྱིས་སྐྱབ་བཞེད་རྒྱལ་
 བཞེད་སྐྱབ་བཞེད་ཅེས་པ་གསུམ་བྱུང་ཞིང་མཇུག་སྐྱེ་རིང་
 ཐུང་དུ་མ་ཡང་བྱུང་^⑤ཞེས་བཞེད་ཡོད། དེ་བཞིན་རིག་
 འཛིན་འཛིགས་མེད་སྤྱིར་བས་(1729ནས་1798)ཀྲུང་སློབ་
 དཔོན་པ་སྤྱིར་མཚོན་རྣམས་སོགས་སྐྱབ་བཞེད་དུ་གསལ་བོར་
 མ་གྲིས་པས་དེ་ལ་ཁྲུང་སྐྱེ་འཚོལ་བ་དག་ཀྲུང་དེ་ལྟ་མོད་
 དེའི་རྒྱལ་ཐང་ཡིག་རྣམས་སུ་བྱིས་ཡོད་པར་^⑥བཞེད་པ་
 དག་ལས་དེ་སྐད་དབའ་བཞེད་དང་ཐང་ཡིག་གི་བར་ལ་
 འགའ་བ་དང་ཚོད་གཞི་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་བེན་པའི་སྐོར་ལ་
 རྒྱས་ཡོན་བྱེད་ཐུབ་པ་ཡིན། མདོར་ན་དུས་རབས་བཅུ་
 བཞུན་ནས་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་བར་འདིར་དབའ་བཞེད་ཞབས་
 བཏགས་མ་སྐྱོགས་བྱུང་ནས་དེ་ལ་འགའ་འདུ་ཚོམ་པ་དང་
 མཐུན་མི་མཐུན་གྱི་རྣམ་གཞག་སྐྱོགས་བྱེད་པའི་དུས་
 སྐབས་ཤིག་ཀྲུང་ཡིན་པ་གསལ་བོར་ཤེས་ཅུས་ལ། སྤྱིར་
 བཀའ་ཐང་སྡེ་ལྷ་སོགས་ནི་དོ་མཚར་མཚན་དུ་བྱུང་བའི་ཡོ་
 རྒྱལ་གྱི་ཡིག་ཚང་ཡིན་པ་སྐྱེ་མ་དགོས་མོད། དེ་དག་དང་
 དགོངས་བཞེད་མ་མཐུན་ན་ལྷན་ཅན་ཡིན་དགོས་མིན་གྱི་
 སྐོར་ནི་གུང་གྱི་ཚོན་པ་གཅིག་ནས་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད་
 པས་བཞག་ལ་འདི་ལྟར་དབའ་བཞེད་ལ་གཅོང་མི་གཅོང་
 དང་ལྷན་ཅན་ཡིན་མིན། དེ་བཞིན་རྒྱས་འཕྲིང་ཡོད་མེད་

①《ལྗོངས་འཛིན་པ་ཀུན་དགའ་དཔལ་འབྱོར་གྱི་རིས་ལན་འབེལ་གཏམ་རྣམ་པར་དེས་པའི་རྒྱན་བཞུགས་སོ》ཞེས་པ་ནི་《ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ལྷ་དམར་བཞི་བ་སྐྱེན་སྐྱོང་གྱི་
 གྲགས་པའི་གསུང་འབྲུམ་བཞུགས་སོ》པོད་དུས་པར་བསྐྱེས་ཡོད། 2009ལོར་ཀྲུང་གོ་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱུར་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས་387ན་མ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་ཡོད་མེད་
 གཉིས་ཀ་ལས། མེས་ལག་ཚོམ་གྱི་རིང་ལ་རྒྱའི་དུ་ཤང་མང་པོ་ཡོད་པ། བྱིསོང་ལྷེ་བཅན་སྐྱེ་གཞོན་པའི་བར་དུ། རྫོན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་ཡུལ་དུ་བཏང་། ཚོས་བྱེད་ས་མེད་པའི་བྱིས་
 བུ་རྒྱུད་བཅས་པའི་ཚོ། མདོར་ཤེས་ཅན་འགའ་རེ་བྱུང་བའི་ཡོ་རྒྱལ་གྱི། ད་དུང་བོད་དུ་བསྐྱེན་པ་འབྱུང་བར་འདུག་ཅེས་སྐད་ལྡན་ཞེས་པར་ཁྲུང་བཅོལ་ཡོད།

②《དུང་དཀར་ཚོག་མཚོན་དམ་བོད་རིག་པའི་ཚོག་མཚོན་ཚེབ་མོ་ཤེས་བྱ་རབ་གསལ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ》དུང་དཀར་སློབ་བཟང་འཕྲིན་ལས། 2002ལོར་ཀྲུང་གོ་བོད་རིག་
 པ་དཔེ་སྐྱུར་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས་1575ན་གསལ།

③《བོད་ཀྱི་དེབ་ཐེར་དཔྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མོའི་སྐུ་དབྱངས་》ལྷ་བ་དག་དབང་སློབ་བཟང་རྒྱ་མཚོ། 1980ལོར་ལེ་ཅིན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུར་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས་62དང་63།
 66སོགས་ན་རིམ་བཞིན་གསལ།

④《བྱིར་དཀར་བོ་ལས་རིས་ལན་འབྲུལ་སྐྱང་གཡའ་སེལ་ཞེས་བྱ་བའི་སྐོགས་བམ་དང་པོ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ》ལྷེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ། 2002ལོར་ཀྲུང་གོ་བོད་རིག་པ་
 དཔེ་སྐྱུར་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས་19ན་གསལ།

⑤《འཕགས་ཡུལ་རྒྱ་ནག་ཚེབ་པོ་བོད་དང་སོག་ཡུལ་དུ་དམ་པའི་ཚོས་བྱུང་རྒྱལ་དཔག་བསམ་ཚུན་བཟང་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ》སྐྱེས་པ་ཡི་ཤེས་དཔལ་འབྱོར། 1992ལོར་ཀན་
 ལུ་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུར་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས་304ན་གསལ།

⑥《དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ལེགས་པར་གསུངས་པའི་གསུང་རབ་རྒྱ་མཚོའི་སྤྱིར་བོར་ལུང་བ་རིག་པ་འཛིན་པའི་ལྗོངས་དམ་ཐུང་འབྲུང་རྒྱུད་འབྲུམ་རིན་པོ་ཚེད་རྟོགས་པ་བཞོན་པ་
 འཛོམས་སྤྱིར་མཐུན་ལུ་བྱུང་བའི་རྒྱན་ཅེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ》རིག་འཛིན་འཛིགས་མེད་སྤྱིར་བ། 2008ལོར་མི་འབྲུན་དཔེ་སྐྱུར་ཚོགས་པ་དང་མི་འབྲུན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུར་ཁང་ནས་དཔར།
 ཤོག་ངོས་83ན་གསལ།

དང་ཁྲུངས་མུབ་ཡིན་མིན་སོགས་དོགས་པ་སྣ་ཚོགས་ཤིག་
 ལྱུང་ཡོད་པ་དེ་ནི་རུས་སྤྱིས་ཀྱི་གང་ཟག་སྐྱེར་བའི་དགོངས་
 བཞེད་ལྟར་ཞབས་འགྲེལ་བསྐྱོན་པའི་དབའ་བཞེད་ཞབས་
 བཏགས་མ་སྣ་ཚོགས་ལ་གཞི་བཙུག་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་
 བཤུགས། ཅིའི་སྤྱིར་སྐྱེས་ན་རུས་རབས་ཉི་ཤུ་བའི་རུས་སྤྱི་
 ལྱུང་བའི་དྲན་དབང་དགོ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་གྱིས་བྱ་བཞེད་
 ཀྱི་སྐོར་ཆ་ཚམས་ནི་རྒྱལ་པོ་སྤྱི་སྤྱོད་ལྟེ་བཙུག་སྐབས་ཀྱི་ཚོས་
 སྤྱི་གཉེས་ཀའི་ལོ་རྒྱུས་བཀོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་འདི་ཉིད་
 མཛད་པ་པོ་ཡང་ཆ་གསལ་སྤྱང་གཅིག་སུ་མ་ཡིན་པར་རྒྱལ་
 པོ་སྤྱི་སྤྱོད་ལྟེ་བཙུག་ཉིད་དང་མུན་མོང་རུ་མཛད་ནས་
 གཏན་འབེབས་གནང་བ་ཞིག་ཡིན། ①ཞེས་འཕོད་པ་ལས་
 དབའ་བཞེད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱི་མོ་ནི་ཡང་དག་ཅིང་འགལ་
 འདུ་སྣ་ཚོགས་མེད་པའི་ཚུལ་ཅན་རུ་སོང་ཞིང་དེའི་བཞེད་
 མཚམས་ལ་རྒྱལ་པོ་རང་གི་བཀའ་ཡང་འདུས་པ་གསལ་
 བཤད་བྱས་ཡོད། ཡིན་ནའང་སྤྱི་བཞེད་ཚམས་ལས་སྤྱི་
 གསལ་སྤྱང་རང་གི་བཞེད་པ་བཞུགས་སོ་བྱ་བའི་མཇུག་བྱུང་

ལས་སྤྱི་གསལ་སྤྱང་གི་བཀའ་གཅིགས་ཀྱི་ཡི་གེ་རྒྱས་པར་
 བྱིས་པ་②ཞེས་འཕྱུང་བར་གོ་བ་རི་ལྟར་ལེན་པར་ད་རུང་
 དཔྱད་དགོས་ཏེ། དབའ་བཞེད་ཀྱི་སྤྱི་མོ་སྤྱི་སྤྱོད་ལྟེ་བཙུག་
 ཉིད་དང་མུན་མོང་ནས་གཏན་འབེབས་གནང་བ་ཞིག་ཡིན་
 བ་སྤྱི་གསལ་སྤྱང་ཁོ་ནའི་བཞེད་པར་མི་འགོ་བས་སོང་རུ་
 དྲངས་བའི་ལྱང་ཚིག་ན་སྤྱི་གསལ་སྤྱང་གི་བཀའ་གཅིགས་
 ཞེས་པའང་འགལ་ཅན་རུ་འགོ་བའི་ཚིག་ཡིན་པ་སོགས་
 འདིའི་སྐོར་ལ་དབྱེད་པར་བྱ་བའི་གནས་མང་མོད་ཡིག་
 ཚོགས་སྤྱངས་སྤྱིར་བཞག་ལ། མདོར་བཟུས་ན་རང་གི་
 འདོད་པ་དངོས་ནི་གོང་ནས་སྤྱི་བཞེད་པ་ལྟར་དབའ་བཞེད་
 རྒྱལ་བཞེད་གཉེས་ཀྱི་ཁྲུངས་སམ་སྤྱི་མོ་ལྟ་སུ་ནི་བསམ་ཡས་
 རོ་རིང་ཡིན་ཞིང་དེའི་སྐབས་སྤྱི་བཞེད་པའི་ཚོས་འདི་གཉེས་ལ་
 དེ་ལྟའི་འགལ་ཚབ་ཆེན་པོ་མི་སྤྱང་ནའང་རིམ་བཞིན་མདོ་
 སྤྱི་གསལ་གཉེས་དང་དེ་ལ་ཉམས་ལེན་གནང་མཁན་ཚམས་ཀྱི་
 སྤྱི་གསལ་རིས་དང་འགལ་ཚབ་བརྒྱད་ནས་འདི་ལྟར་བྱུང་བ་
 ཞིག་རེད་སྟེ།

(ཚོམ་རྒྱིག་འགན་ཁུར་བ་ནོར་བུ་ཚེ་རིང་།)

བན་ཤུལ་དཔལ་མཁར་རྒྱལ། ད་ལྟ་བོད་ལྗོངས་ཞིང་འབྲོག་ཚན་རིག་ཁང་སྤྱད་ཚུགས་ཚན་ཁག་རུ་སྤྱད་ལས་གནང་བཞིན་ཡོད།

中国藏文学学术期刊网

www.chinatibetanacademicjournalnet.cn

①《རུང་དཀར་ཚོག་མཛོད་དམ་བོད་རིག་པའི་ཚོག་མཛོད་ཆེན་མོ་ཤེས་བྱ་རབ་གསལ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ》 རུང་དཀར་སྤོ་བཟང་འཕྲིན་ལས། 2002ལོར་ཀུང་མོའི་བོད་རིག་
 པ་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས་1575ན་གསལ།
 ②《སྤྱི་བཞེད་བྱ་བ་ལས་སྤྱི་གསལ་སྤྱང་གི་བཞེད་པ་བཞུགས་སོ》 སྤྱི་གསལ་སྤྱང་། 1982ལོར་ཤེ་ཅིན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དཔར། ཤོག་ངོས་82ན་གསལ།